

Bu dava bitmedi!

Vahap Coşkun 28.12.2012

Her şey, 2009'da adli bir hükümlünün, Cizre'de tanık olduğu bazı olaylar hakkında bilgiler vermesiyle başladı.

Bilgilerin önünde duran bazı dosyalardaki olaylarla benzeştiğini gören Savcılık araştırma başlattı. Aynı tarihlerde Cizre İlçe Jandarma Komutanlığı'nda oluşturulan **"sivil infaz ekibi"**nin içinde yer alan iki PKK itirafçısı da **"gizli tanık"** sıfatıyla ifade verdiler. Deliller birleştirildi ve sanıklar hakkında 1993-1995 yılları arasında 20 sivil keyfi şekilde öldürdükleri gerekçesiyle dava açıldı.

Sanıklar; dönemin Cizre Jandarma Alay Km. Albay **Cemal Temizöz**, Belediye Başkanı **Kamil Atak** ve ikisi **Atak'ın yakını**, üçü de **PKK itirafçısı** olmak üzere toplam yedi kişiydi. **Hepsi tutuklandı.** Dava sürerken; infaz ekibinin başı olduğu belirtilen **"Yavuz"** kod adlı **Burhanettin Kıyak** da yakalandı, hakkında iddianame düzenlendi ve davası ana davayla birleştirildi.

Önemli bir davaydı, bu. Zira **kirli savaşta işlenen faili meçhullerin aydınlatılmasına giden yolu açma potansiyeline sahipti.** Mahkeme salonu, en yakınının zalimane bir biçimde öldürüldüğünü görenlerin yürek kanatan öyküleriyle cınlıyordu. Mağdurlar, bir dönem astığı astık kestiği kestik olan kişilerin yüzlerine karşı gerçeği haykırıyor ve onlardan hesap soruyorlardı.

Mağdurların anlatımı sadece yapılan eziyetin boyutunu göstermiyor ve tarihe not düşmüyor, aynı zamanda bugüne taşınan travmaları üreten sistemin çarkının on yıl boyunca nasıl döndüğüne dair bilgi de veriyordu. Dolayısıyla bugün onu tasfiye etmek için nereden neşter vurulması gerektiği hakkında da.

Lakin yüzleşme ve arınma için olağanüstü önemli olan bu dava hak ettiği ilgiyi görmedi. Son duruşmada **Atak tahliye edildi, davaya bağlanan umutlar azaldı.** Halen 300 civarında silahlı gücü olan ve sık sık devlete tehditler savuracak kadar kendini güçlü gören **Atak'ın tahliyesinin, müdahiller ve tanıklar üzerindeki tehdidi arttıracığı ve onların üzerinde büyük bir psikolojik baskı yaratacağı açık.**

Ancak bu durum moralleri bozsa da "davanın sonu" olarak görülmemeli.

Çünkü daha yargılama devam ediyor ve dolayısıyla adaletin tahakkuku mümkün. Nitekim Diyarbakır Barosu Başkanı **Tahir Elçi**, yeni yakalanan Burhanettin Kıyak'ın sorgulanacağını ve başka soruşturma dosyalarında da gelişmelerin olabileceğini belirterek **ümidini koruyor.**

Öte yandan hukuk sadece yasaların gereğinin yapılmasıyla tamamlanacak bir süreç değil; hukukun işlemesi ve adaletle sonuçlanması bakımından ciddi bir toplumsal izleme hele Türkiye'de çok önemli.

Unutmamalı ki, geçmiş, sadece adliye koridorlarında gün yüzüne çıkartılamaz. **Hakikate varma yolunda adli ve idari bürokrasinin ayak diremelerini aşmak için siyasi irade ve toplumsal destek lazım.**

Bu, hepimizin adalete ve her duruşma günü mahkemede yerlerini alan Cizreli kadınlara karşı sorumluluğudur. Avukat arkadaşarımdan birinin vurguladığı gibi:

"Onları hayal kırıklığına uğratmaya hakkımız yok; onlar adaleti arıyorlar, bize düşen ise yenilgiyi kabul etmek değil, artık daha fazla çalışmak."

Gürültülü bir mekân

“Hep değişken, sonsuz derecede çeşitli, bazen kavgalı ve zorlukların sınamasına tâbi olduğu için de her şeyden daha değerli.”

Jimmy Carter, demokrasi deneyimini, hayatın kendisinden hareketle böyle tanımlıyordu. Gerçekten de demokrasiler, herkesten farklı bir sesin çıktığı gürültülü rejimler.

Türkiye’de, birçok aktörün omuz verdiği bir demokrasi mücadelesi yürüyor. **Taraf**, bunların arasında müstesna bir yere sahip. Seveni de nefret edeni de çok onun; asla biraraya gelmez denenler ona sempatiye veya antipatide ortaklaşıyor.

Kimsenin itiraz edemeyeceği husus ise, onun çok gürültülü bir yer olduğu. Demokratik bir mecra **Taraf**, zıt ideolojik geleneklerden gelen ve farklı rüyalar gören insanlar var burada. Onu güçlü kılan asıl etken tam da bu: Yani, Türkiye’nin demokratik bir ülke olması hedefinde buluşan bir çeşitliliği barındırması. Bu sayede, cirminden çok yer yaktı, hem kurulu düzenin sahiplerinin hem de onun muhalifiymiş gibi yapanların tepkisini çekti.

Ama tam da bu yüzden bu sesin korunması gerek. Ben de karınca kararınca bu gürültüye katkı yapmak için artık bu serbest mekânda olacağım.

Beklerim.

vahapcoskun@gmail.com

twitter.com/vahap_coskun

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Acıdan süzölmüş metanet

Vahap Coşkun 30.12.2012

 Acıdan süzölmüş metanet Diyarbakır Barosu’ndan 30 avukat arkadaşla birlikte Roboski’ye gitmek üzere gün ağarmadan yola çıkıyor, İpek Yolu’nda ilerliyoruz. Karşıda el attığınızda yakalayacağınız, bağırdığınızda sesinizi duyuracağınız kadar yakın bir mesafede Suriye’nin kentleri görünüyor. Sınırdaki dikenli teller ve mayınlı sahalar, ulus-devletin yapaylığının bir nişanesi gibi.

Mardin’e kadar herhangi bir sıkıntı yaşamıyoruz. Nusaybin’den sonra ise Roboski’ye varıncaya değin tam 10 kontrol noktasından geçiyoruz. Bir gün önce bazı grupların Roboski’ye gitmelerine engel olan jandarma ve polis, bu kez oldukça nazik; kimliklerimize bakmakla yetiniyorlar.

Yol boyunca mükemmel bir doğa eşlik ediyor size. Geniş ovalar, derin vadiler, yarısı karla kaplanmış ama diğer yarısı ışık huzmeleriyle yıkanmış sarp dağlar muazzam bir görsel manzara sunuyor. Bu güzelliğe şahit olduğunuzda, bu coğrafyanın yaşadığı kadere daha çok kahroluyorsunuz.

Roboski, Kürtlerde derin bir travma yarattı. Son bir yılda katıldığım neredeyse her etkinlikte konu ne olursa olsun cümleler bir şekilde gelip bu katliama bağlanıyordu. Ondan kaçmanın veya onu unutturmanın imkânı yoktu.

Roboski üzerine birçok yerde yazdım, konuştum. Ama daha önce Roboski'ye hiç gelmemiştim. Birkaç kez niyetlenmiş ama katliamın acısını taşıyanlarla yüzleşmeye cesaretim yetmemişti. Medyadan yakından takip ediyordum elbette ama onlarla birebir görüşmem olmamıştı. Onların karşısında dilimin lâl olmasından korkuyordum.

Ekimde Mazlum-Der'in bir toplantısında **Narin Ant** ile tanıştım. Katliamda kardeşi **Adem**'i kaybetmiş olan Narin'de beni en çok etkileyen taraf, metaneti olmuştu. Dün Roboski'de aynı metaneti gördüm. Metanetin altında, bu coğrafyanın sakinlerinin yaşamlarının acılarla bezeli yaşamları olsa gerek. Sınır ticareti ile iştigal eden bir yer burası; patlayan yakınlar insanların en sevdiklerini ellerinden almış, insanları sakat bırakmış. Aileler sürülmüş, köyleri evleri yakılmış. Gençler çatışmalarda son nefeslerini vermişler; kâh PKK'li, kâh korucu olarak. Metanet; ölümlerden süzölmüş, acılardan damıtılmış bir ruh hâli burada.

Roboski katliamı, şüphesiz, diğer ölümlerle kıyaslanamaz. Roboskililer acıya gark olmuş hâldeler, devletin üç kuvvetine de öfkeli ve kızgınlar. Doğru dürüst bir rapor hazırlayamadığı için Meclis'e, aradan bir yıl geçmesine rağmen bir tek kişiyi bir sorgula(ya)mayan yargıya, kendilerine hakaret etmeyi âdet edinmiş hükümete kızgınlar. Ama bu "dünya yıkılsın" tarzı bir öfke değil; metaneti elden bırakmıyorlar; olayın nasıl meydana geldiğini, başlarından nelerin geçtiğini ve neler beklediklerini anlatıyorlar.

Farklı kesimlerden gelen çok sayıda insanla karşılaştım; **BDP** ve **HDK**'yı oluşturan partiler de, **Azadî İslami İnisiyatif** ve **Öze Dönüş Platformu** gibi dindar kesime seslenen yapılanmalar da oradaydı. Samimi bir ortamdı; birbirlerini ilk kez görenler sanki eskiden tanıyorlarmış gibi davrandıkları bir hava vardı. El ve başla selamlar verilir alınıyor, benzer ifadeler dile getiriliyordu.

Kalabalıkta karşılaştığım **Göltan Kışanak**, evladını kaybeden bir annenin söylediklerini aktardı. Anne, önündeki traktörü göstererek "**Bununla biz erzaklarımızı taşırdık. Ama oğlumun parçalanmış bedenini de bununla taşımak zorunda kaldık. Buna dayanamıyorum**" demişti.

Zannederim Roboskililerin hissiyatını anlamak, bu annenin hemderdi olmakla mümkün. Bu anneyle hemhal olmadığınızda ve onun acılarını samimi bir şekilde paylaşmadığınızda, dünyanın tüm imkânlarını ayaklarına seferber etmeniz bir kâr etmez.

Roboskilileri en çok rahatsız eden husus "tazminat" meselesi; herkes net bir şekilde bilmeli ki; para falan istemiyorlar. Sorunun "tazminat"a sıkıştırılması iki yönden zararlı: İlki, bu, Roboskililer açısından onur kırıcı bir durum. Çocuklarının paramparça edilmiş bedenleri orta yerde dururken paradan bahsedilmesini ayıp karşılıyorlar. İkincisi, sürekli tazminatın gündemde tutulmasının, katliamı gözden uzaklaştırdığını ve Türkiye'nin geri kalanının kendilerini anlamalarını zorlaştırdığını belirtiyorlar. Bu itibarla, hükümetin maddiyata odaklanan dilinden vazgeçmesi yapacağı en hayırlı iş olacak. **Ali Akel**'in dediği gibi, hükümet özür dilemekte çok geç kaldı; bundan sonra ise aslında önünde tek bir yol var: Olayın tüm çıplaklığıyla açığa çıkartılması için gerekli iradeyi göstermesi, ama öncelikle Roboskililerden af dilemesi ve onların kendilerini bağışlamasını beklemesi.

Roboskililer bu beklentiyi karşılıksız bırakmayacaktır.

Bu kez final barış olsun

Vahap Coşkun 04.01.2013

2012, hem PKK hem de devlet için bir önemli bir sınav yılıydı.

PKK, Ortadoğu'daki gelişmelerin elini güçlendirdiği kanaatindeydi ve biraz silkelerse devleti düşürebileceğini düşünüyordu. **"PKK'nin AKP'yi silahla yenemeyeceğini söyleyenler avuçlarını yalasınlar"** diyen **Duran Kalkan** siyasi çözüm arayışlarını **"PKK'yi pasifleştirme çabaları"** olarak niteliyordu. Kalkan'a göre, içinde bulunulan dönem **"silahlı çözüm süreci"**ydi ve PKK saldırılarını arttırarak hedefe varacaktı.

"Devrimci halk savaşı" adını verdiği bir stratejiyi uygulamaya koyan PKK, Şemdinli'yi kuşatarak alana hâkim olmaya çalıştı. Amaç, çatışmaların sokağa yayılmasını sağlayarak güvenlik güçleri ile sivil halkı karşı karşıya getirmek ve bir kitle hareketini ateşlemektir. Suriye'de yaşananların bir benzerinin meydana gelmesi, PKK'ye güç katacaktı.

Devlet için final ise, PKK'yi bitirmek veya en azından PKK'nin gücünü tehdit teşkil etmeyecek bir seviyeye düşürmektir. Hükümet Öcalan ile görüşmeleri kesti, basını hizaya çekti, BDP'yi baskıladı. Hükümete göre asker ve polis tamamıyla kendi emri altındaydı, artık **"şike savaşları"** yaşanmayacaktı. Keza, yargı da bu konuda kendisine güçlük çıkarmayacaktı. O hâlde bütüncül bir güvenlik politikasıyla PKK'nin hakkından gelinebilirdi.

Uygulanan politika iki yönlüydü: Dağda askerî operasyonları arttırarak PKK'ye ağır kayıplar verdirdi. Ovada ise yargısal operasyonlarla Kürt siyasetini etkisizleştirmeye, onun bir suç örgütü olduğu algılamasını yaratarak marjinalleştirmeye ve toplumla olan bağını kesmeye çabaladı. Ovada ve dağda art arda vurulan darbelerle PKK'nin belinin kırılacağı, **"kış veya bahar çıkaramayacağı"** hesap ediliyordu.

Sonuçta her iki taraf da 2012 finalinden sınıfta kaldı. PKK, alanı kontrol ettiği fotoğrafını vermek için yüzlerce Kürt gencini ölüme gönderdi, saldırılarını yoğunlaştırdı, halkta bir savaş ruhunu yaratmaya çalıştı ama Kürtleri devrimci halk savaşına ikna edemedi. Devlet ise, tüm gücünü seferber etmesine karşın PKK'yi bitiremedi, etkisiz bir eleman hâline getiremedi. İki taraf da istediğine ulaşamadı, fakat bunun maliyeti ağır oldu: **Son 13 yılın en çatışmalı süreci yaşandı ve 700'den fazla insan hayatını yitirdi.**

Demokratik usullere dayanmayan ve barışı hedeflemeyen finaller, bu çağda başarısızlığa mahkûmdur ve öyle de oldu. Çatışmayla bu meselenin hâl yoluna girmeyeceği bir kez daha tecrübe edildikten sonra tekrar görüşmelere dönüldü. Öcalan ile direkt ve muhtemelen Kandil ile endirekt yürütülen görüşmelerde amacın PKK'ye silah bıraktırmak olduğu belirtiliyor.

Süreç doğası gereği zorlu olacak; bu nedenle demokratik kamuoyunun bu görüşmeleri desteklemesi son derece mühim. Süreci savunanlar AKP'nin oltasına takılanlar olarak nitelenebilir, **"safdil demokrat"** diye küçümsenebilir. Zararı yok; bunlara aldırmadan ama temkini de elden bırakmadan sürece katkı sunulmalı.

Görüşmelerin çözümle neticelenmesi için iki hayati noktaya dikkat etmeli: İlki, **tarafklar arasındaki güvensizliğin aşılması**. Bu noktada ilk adım, **çatışmaların durması** ve **KCK davaları için hukuki**

düzenlemelerin yapılması olabilir. Arzulanan sonuçlara varılabilmesi için tarafların daha önceki yanlışlarından sakınması gerekiyor.

İkincisi, görüşmelerin rayından çıkmamasını ve kamuoyunun görüşmelerin sonuca hazır hale gelmesini sağlayacak **dikkatli bir politik dilin kullanılması**. Taraflar, birbirlerini şeytanlaştırmaktan kaçınmalı.

AKP, sorunu salt silah bırakmaya endekslememeli, demokratik adımları atmayı ertelememeli, görüşmeleri kritik dönemlerin atlatılmasına yarayan bir araç olarak ele almamalı, bir sabotaj karşısında hemen görüşmelerden vazgeçip güvenlik politikalarına yönelmemeli.

PKK/BDP, sorunun çözümünün ancak AKP ile olabileceğini kabullenmeli. PKK/BDP, kendi düşünce dünyasına ve ruh iklimine uygun partilerle/odaklarla bu sorunu çözmeyi isteyebilir. Ama gerçek olan, iktidarın AKP olduğudur ve bu sorunun da AKP ile çözüleceğidir. Dolayısıyla PKK/BDP, AKP'yi bütün kötülüklerin anası hâline getirmekten ve AKP iktidarını yıkmayı ana-misyon haline getirmekten vazgeçmeli, muhafazakâr-mütedeyyin kitleleri çözüme ikna etme noktasında AKP'nin önemli bir fırsatı içerdiğini görmeli.

Başarısızlığa uğrayan bir görüşme sürecini sert bir şiddet dalgası takip ediyor ve bu, çok sayıda insanın hayatına mal oluyor. Taraflar bunu akılda tutmalı, bu kez toplumu sukutuhayale uğratmamalı ve finali barış ile yapma iradesini göstermeli.

vahapcoskun@gmail.com
twitter.com/vahap_coskun

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Helva

Vahap Coşkun 11.01.2013

Önce “**eldeki malzeme**”ye bakalım.

Oslo’dan farklı ve daha derin bir sürecin yaşandığı açık.

Bir kere görüşmeler, doğrudan yapılıyor. Arabulucu bir ülke yok; geçmişten farklı olarak daha fazla çözüm iradesine sahip oldukları sezilen taraflar taleplerini herhangi bir aracıya gerek duymadan birbirlerine iletme ve tartışma imkânına sahipler.

Görüşmelerin merkezinde Öcalan duruyor. Daha önce Öcalan’la yapılan görüşmelerde gaye, Öcalan üzerinden PKK’yi tasfiye etmektir. Sonuç alınamamasının önemli nedenlerinden biri de buydu. Bu kez Öcalan ile temas ederek PKK’yi sürece dâhil etme hedefleniyor; bunun başarıya ulaşma olasılığı daha yüksek.

İşin siyasi ayağı ihmal edilmemiş. BDP, daha baştan itibaren görüşme trafiğinin içinde yer alıyor. BDP’nin süreç içindeki varlığı; hem farklı aktörler arasında bağlantı kurulabilmesi, hem toplumun bilgilendirilip ikna edilmesi ve hem de olası kışkırtmaların boşa çıkarılması bakımından önemli.

Süreç, kısmi bir şeffaflıkla yürüyor. Şeffaflık; halkın bu görüşmelere tepki vermediğinin ve bunun kendisi için bir risk oluşturmadığının AKP tarafından da kabul edildiğini gösteriyor. Keza bu defa sonuç alınabileceğine dair umudun yüksekliğini de. Ayrıca sürecin halkın gözü önünde işlenmesinin bir işlevi daha var: O da, eğer

görüşmeler bir şekilde kesilirse, bunun sorumlusunun kim olduğunun belirlenmesini sağlayacak olması.

Taraflar, azami beklenti yaratmamak adına sürekli bir ihtiyat uyarısında bulunuyor. Her ne kadar hükümete yakın ve hükümetin içinde bazı kalemler, demokratların ihtiyat çağrılarını bile "örgütün silahlı varlığını sürdürmesine örtülü bir destek" olarak yorumlasa da, ihtiyatlı olmakta yarar var.

Gerçekten de temkinli olmayı gerektirecek birçok husus da sözkonusu:

İlki, çünkü bir meseleden değil, uzun bir tarihsel arka planı ve çok çeşitli boyutları olan bir meseleden bahsediyoruz. Bunun bir çırpıda hemen hallolamayacağı hatırd tutulmalı.

İkincisi, PKK sadece dağdaki silahlı mensuplarından ibaret değil. Devasa bir örgüt. Etkin bir sivil topluma, geniş bir tabanı olan bir siyasi organizasyona ve güçlü bir medya ağına sahip. Kandil, cezaevi ve Avrupa, bu yapının farklı güç merkezlerini oluşturuyor. Tüm bu unsurların, zarar vermelerini engellemek ve onları sürecin bir parçası hâline getirmek güç bir iş.

Üçüncüsü, geçmişin ağır bir yükü var. Daha önceki denemelerden başarıyla çıkılmaması, taraflar arasında bir güvensizliğe sebebiyet vermiş durumda; bu da temkinli olmayı zorunlu kılıyor.

Dördüncüsü, soruna bir çare bulunmasını istemeyen de çok sayıda aktör var. Türkiye ile ilişkilerinde problemler yaşayan Irak, İran ve Suriye'nin PKK kartının devreden çıkmasından hoşnut olmayacaklarını tahmin etmek zor değil. Keza gerek devlet, gerek PKK içindeki derin odakların da süreci sabote etme konusunda yüksek bir beceriye sahip oldukları da biliniyor.

Beşincisi, Öcalan'ın gücünden duyulan kuşku. Öcalan ile anlaşılrsa dahi buna PKK'nin diğer odaklarının özellikle de Kandil'in ne kadar uyacağı konusunda gerek devlette, gerekse toplumda bir şüphe var. Öcalan'ın 14 yıl önceki pozisyonunda olmadığı su götürmez. Dolayısıyla Öcalan'ın bir karar verirken, Kandil'in hassasiyetlerini gözardı etmeyeceği, dengeleri gözeteyeceği kesin.

Ama kesin olan bir diğer husus da; PKK'deki hiç kimsenin doğrudan Öcalan'ı muhalefet edemeyeceğidir. Zira PKK gibi hareketlere asıl güç veren halk desteğidir; halk nezdinde ise karşılığı olan tek aktör Öcalan'dır. Diğer aktörler savaşabilir, emirlerinde silahlı birimler bulunabilir ama 1990'lardan beri bilinçli bir biçimde bir kült hâline getirilen Öcalan'a karşı çıkamaz. PKK tarihi, bir efsane iken Öcalan ile ters düştükten sonra bir hiç mesabesine indirilen isimlere dair örneklerle doludur.

Öcalan'ın bu konumu bir avantaj olarak değerlendirilmeli. Devlet, görüşmelere eşlik edecek bir siyasi reform programıyla Öcalan'ı daha da güçlü ve belirleyici kılabilir.

Süreç başarıya ulaşır mı?

Bunun bütün şartları var aslında: Tarafların silahla artık daha fazla yol alamayacakları noktasına gelmiş olmaları, güçlü bir siyasal iktidarın varlığı, tüm taraflarının sürece katılma olanaklarının bulunması ve toplumsal destek.

Ve bütün bu riskleri bugün kamusal olarak bütün açıklığıyla tartışıyor olmamız.

Yani malzeme hazır; iş helvayı yapmada.

Bu da aşçıların maharetine kalmış.

Elbette 'hubbu Ali'den' değil!

Vahap Coşkun 18.01.2013

İmralı görüşmelerinin kamuya duyurulmasının üzerinden bir ay geçti.

Parlamentoda grubu bulunan dört partiden üçü görüşmeleri destekliyor, medya dikkatli; kolaylaştırıcı bir dil kullanmaya gayret ediyor ve toplumun ağırlıklı bir kesimi açık bir şekilde görüşmelerin arkasında duruyor.

Ama bütün tablo bundan ibaret değil tabii. Süreç ilerledikçe pozisyonlar da netleşiyor; bundan rahatsızlık duyan ve mesafe kat edilmesini zorlaştıran tavırlar da belirginleşiyor.

Bu meyanda bilhassa Kürt siyaseti üzerinde etkili olan bir tavra dikkat çekmek gerekiyor: Bu da, AKP'ye karşı tüm umutlarını Kürt siyasetine ve Kürt meselesinin çözümsüzlüğüne bağlamış olan Türk solu içindeki bir kesimin tavrı.

Toplumsal düzeyde bir karşılığı yok onların; meşru siyasi alanda AKP'yi zorlayabilme ihtimallerinin olmadığını da biliyorlar. Kendi başlarına verecekleri bir mücadeleden AKP'yi zayıflatacak bir netice elde edilemeyeceğinin farkındalar. Bu yüzden de, Kemalizm'den tevarüs ettikleri bütün devletçi ve milliyetçi önyargılarını içlerine atıp, AKP'ye karşı en güçlü hatta neredeyse tek muhalefet odağı olan Kürt siyasetine demir atmış durumdalar.

Onları hiç kuşkusuz **"hubbu Ali'den değil buğzu Muaviye'den"**. Yani Kürt muhibbi kesilmelerinin altında "Kürt sevgisi" değil "AKP düşmanlığı" yatıyor. Öcalan ile devlet arasında görüşmelerin başlamasının ardından, **Mesut Yeğen**'in deyimiyle **"ya PKK silah bırakırsa"** korkusu bu kesimde belirgin biçimde hissediliyor. Sürece dair analizlere de bu "telaş" damgasını vuruyor.

Onlara göre AKP'ye hiçbir şekilde güvenilemez, bu nedenle de görüşmelere çok büyük bir anlam atfedilmemeli. Bu "görüşme" veya "müzakere" aldatmacasının amacı da Kürtlerde umutları yeşertip gücünü perçinlemek ve iktidarını tahkim etmek. Yoksa AKP'nin asla bir çözüm niyeti yok. Dolayısıyla görüşmelere bel bağlamak ve bundan bir sonuç çıkacağını ummak, AKP'nin oyununa gelmekle eş anlamlı. Buna karşı uyanık olunmalı, AKP'nin göz boyamalarına kanmamalı.

Öcalan, hazırladığı **"yol haritası ve eylem planı"**nda sorunun çözümünde müzakerenin ne kadar önemli olduğunun altını çiziyor; **"Tarafların müzakere pozisyonunu hiç küçümsememek gerekir. En küçük bir müzakere zemini, en gelişkin ve en başarılı geçen güç eylemlerinden daha değerlidir"** diyor. Öcalan görüşmelere büyük bir değer biçerken, bu kesim Öcalan'dan daha radikal bir tutum sergiliyor; görüşmeleri sürekli **"tasfiye"** ve **"teslimiyet"** kavram setiyle birlikte ele alıyor ve PKK'deki kadim kaygıları ayaklandırmaya çalışıyor.

Gerçekten dramatik bir durum bu. Bu kesim, AKP ve PKK'den sürecin ruhuna uygun düşmeyen bir sesin çıkmasını dört gözle bekliyor. AKP'den bu yönde bir açıklama geldiğinde, bunu mümkün olduğunca abartarak veriyor ve böylelikle **"AKP ile olmaz"** düşüncesini işliyor. Aynı şekilde PKK'den de, görüşmeden çok silaha vurgu yapan aktörlere kulak kabartıyor; bunun "PKK'nin hissiyatını yansıtan asıl düşünce" olduğunun propagandasını yapıyor.

Altan alta ve incelikle verilen mesajın içeriği açık: Şiddete başvurmadan bir çözüme ulaşılamaz ve şiddetten vazgeçilmesi hâlinde Kürtlerin kazanımları muhafaza edilemez.

Mazideki devrim hayallerini ve siyasal fantezilerini Kürt gençlerinin canı üzerinden gerçekleştirmeye çalışan bu kesimler için, ezeli düşmanları olan AKP ile Kürt siyasetinin mutabakata varması ve çatışmaları sonlandırması vahim bir ihtimal anlamına geliyor.

Bu ihtimali bertaraf etmek için hani neredeyse PKK'nın radikal unsurlarından daha fazla bir iştiaqla **"Vur gerilla vur, Kürdistan'ı kur"** sloganını sahipleniyor ve silahlı mücadelenin faziletlerinden dem vuruyorlar.

Ama keşke sorunumuz bundan ibaret olsaydı. İşin kötüsü, PKK ve BDP karar vericileri üzerinde hafifsenmeyecek bir etkisi var bu kesimin. Öcalan'ın bir ara Türk ordusunu, AKP'ye karşı uyarma ihtiyacı hissetmesinde, Tuğluk'un AKP'ye karşı Kemalistlere işbirliği çağrısı yapmasında bu etkinin gücünü görmek mümkün. Özellikle PKK'de **"Ankara grubu"** olarak bilinen ekip bu kesimlerle aynı ideolojik bakışı paylaşıyor ve aynı dalga boyunda siyaset yapıyor. Bu kesimlerden yükselen belirsizlik, kaygı ve endişeler BDP'nin de inisiyatif almasını ve sürece etkin bir rol üstlenmesini zorlaştırıyor.

PKK ve BDP, hamasi nutuklarla kendilerine sürekli gaz veren ve **"barış olacaksa bile bu AKP ile olmasın"** ruh hâlindeki bu kesimlerden yakasını sıyırdıkça, barış ihtimali de o ölçüde yaklaşacak.

vahapcoskun@gmail.com
twitter.com/vahap_coskun

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Fezleke hukuku'

Vahap Coşkun 25.01.2013

Öcalan, 1999'da yakalandı. Havanın muhalefet etmesinden ve kosterin arızalanmasından (!) kaynaklanan istisnalar haricinde Öcalan, avukatlarıyla görüşebiliyordu. Görüşmelerin hangi şartlar altında yapıldığı da biliniyordu: Tepeden tırnağa sıkı bir aramadan geçen avukatlar Öcalan'la uzun bir masada karşılıklı olarak oturuyorlar ve Öcalan'a hiç dokunmadan sadece kurşunkalemle not alıyorlardı.

Çarşamba yapılan görüşmelerin notları perşembe gözden geçiriliyor ve cuma günleri öğlen saatlerinde **"Öcalan'ın Cuma hutbesi"** internete düşüyordu. Avukatların tüm görüşmeleri devletin sıkı kontrolü altında yapılıyor, sarf edilen her cümle kayıt altına alınıyordu. Bu, 12 yıl boyunca devam etti.

Sonra bir gün devlet, avukatların Öcalan'ın talimatlarını örgüte ilettiğini ve örgütü yönetmesini sağladığını keşfetti. Avukatlara yönelik operasyon başlattı; çok sayıda avukatı tutukladı. Gerekece tuhaftı; **"Madem böyleydi, buna nasıl müsaade ettiniz, bugüne kadar aklınız neredeydi"** soruları havada kaldı, zira bunlara verilecek mantıklı bir hukuki yanıt yoktu.

Şimdi de **ÇHD'li avukatlar çarmıha gerilmek isteniyor**; siyasi operasyonun hedefinde bu kez onlar var. **Polis büyük bir hoyratlıkla tüm hukuk kurallarını göstere göstere ihlal ediyor**. Sabahın köründe evler ve bürolar basılıyor, kapılar kırılıyor. Yasa gereği, avukatların büroları aranırken orda olması gereken savcı, trafiğe takılıyor, arama onsuz yapılıyor. Bürolardaki belgeler alınıyor, bilgisayardaki bilgiler kopyalanıyor, **avukat-müvekkil ilişkisinin mahremiyetine saldırılıyor**. Avukatların üzerine basılıyor; küfür ve hakaretlere maruz kalan

avukatlardan zorla kan ve DNA örnekleri alınıyor. Savcının davetine icabet edecekleri belli olan avukatlar, suçüstü yapılmış azılı bir katil gibi, elleri kelepçeli bir şekilde adliyeye çıkarılıyor.

Polis, ÇHD Başkanı **Selçuk Kozağaçlı**'nın bürosunda **“patlayıcı madde, patlayıcı madde yapımında kullanılan malzeme”** arıyor. Ama sürprize bakın ki bir şey bulamıyor. Hakkında gözaltı kararı bulunan Kozağaçlı, Beyrut'tan kalkıp geliyor, uçakta gözaltına alınıyor. Mahkemeleri mekân tutan ve her gün toplumun gözünün önünde olan dokuz avukat için hâkim **“adli kontrol”**ü yeterli bulmuyor, matbu ifadelerle tutuklanmalarına karar veriyor.

İnsan, savunma hakkını ve örgütlenme özgürlüğünün bu denli pervasızca çiğnenmesinin ardından aklı başında bir açıklama bekliyor. Ne olup bittiğini anlatan, avukatlara yönetilen ithamları açıklıkla ortaya koyan, bu ithamların dayandığı sağlam delilleri gösteren, ikna edici bir açıklama.

Polis, merakta koymuyor bizi, hemen kaleme sarılıyor. Tabi burada **“Neden polis de, savcılık değil”** sorusunu sormuyoruz; çoktandır hak-hukuk işlerinin polis marifetiyle yürütüldüğünü biliyoruz.

Açıklama, evlere şenlik. Polis, operasyonun DHKP-C'ye yönelik olarak yapıldığını söylüyor ve avukatları da **“kozmetik bilgileri yabancı devlete sızdıran ajanlar”** olarak suçluyor. Kozağaçlı'nın ifadesiyle, polisin **“televizyon dizilerinde duyduğu ‘kozmetik bilgi’ ve ‘ajan’ gibi safsatalarla”** avukatları suçlamasının bir mantığı var elbette. Operasyonun şekli ve suçlama metniyle polis, avukatların gizli-kapaklı işler çeviren tehlikeli kişiler olduğu algısını yaratıp yapıp-ettiklerine toplumsal bir meşruiyet üretmeye çalışıyor.

Bu “ajan”ların **Engin Ceber**'in, **Festus Okey**'in, parasız üniversite isteyen öğrencilerin, haksız bir şekilde işten atılan işçilerin ve daha birçok mağdurun davalarını üstlenen, hukuk-dışılıkların peşini bırakmayan avukatlar olmaları ise, bildik bir hastalığımızın nüksettiğini düşündürüyor.

Türkiye’de hukuk öteden beri bireylerin hak ve hürriyetlerini korumaktan ziyade muhalif olarak mimlenenleri sindirmek ve ortadan kaldırmak için kullanılan bir enstrüman olageldi. **Gücü elinde bulunduranlar, kendilerine tehdit gördüklerini hukuk aracılığıyla tasfiye ettiler. Dün, asıl güç askeriyedeydi; bugün ise ibre Emniyet’e dönmüş hâlde.** Polis tehlikeli olduğuna hükmettiklerine operasyon düzenliyor, **“polis fezlekesi” iddianameye dönüşüyor** ve mahkeme de bunun üzerinden karar tesis ediyor. Mevcut düzende, savcı ve hâkim etkili bir aktör vasfını kaybediyor, yargılamanın bütün aşamalarında polis belirleyici oluyor.

Bu **“polis fezlekesi hukuku”**nda herkes, her an “terörist” olabilir. Her birimizin hak ve özgürlüklerini pamuk ipliğine bağlayan bu düzene karşı çıkmak bugün için en acil sorumluluktur.

vahapcoskun@gmail.com

twitter.com/vahap_coskun

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

‘Atatürk devrine dönemeyiz’

Vahap Coşkun 01.02.2013

1923- 16 Mart. **Mustafa Kemal**, Adana esnafıyla sohbet ediyor. Onlara bölgenin asıl “sahib-i aslisi”nin kim olduğunu söylüyor: *“Ermenilerin bu feyizli ülkede hiçbir hakkı yoktur. Memleketiniz sizindir, Türklerindir. Bu*

memleket tarihte Türktü, o halde Türktür ve ebediyen Türk olarak yaşayacaktır... Bu bereketli yerler koyu ve öz Türk memleketidir." (Ahmet Yıldız, *Ne Mutlu Türküm Diyebilene*, s. 211)

1924- Anayasa'da vatandaşlık mevzuu Meclis'te hararetle tartışmalara sahne oluyor. **Hamdullah Suphi**, herkese "Türk" denmesine karşı çıkıyor: *"Diyoruz ki: Devletin Türkiye Cumhuriyetinin tebaası tamamıyla Türktür. Bir taraftan da hükümet mücadele ediyor, ecnebler tarafından tesis edilmiş müessesatta çalışan rumu, ermeniye çıkarmağa çalışıyor. Biz bunları rumdur, ermenidir diye çıkarmak istediğimiz vakit bize 'Hayır, Meclisinizden çıkan kanun mucibince bunlar Türktür' derlerse ne cevap vereceksiniz?...Onlar Türk olamazlar."* (Şeref Gözübüyük- Zekai Sezgin, *1924 Anayasası Hakkındaki Meclis Görüşmeleri*, s. 437-439)

1926- Rüştü Saracoğlu, kabinede Kürtlere ilişkin yaklaşımını ifade ediyor: *"Kendi (Kürt) davaları açısından kültürel düzeyleri çok düşük, zihniyetleri çok geri, Türkiye'nin genel politik yapısı içinde yer alamazlar... Daha ileri ve daha kültürlü Türkler ile rekabet içinde yaşam mücadelesi vermeye ekonomik olarak uygun olmadıkları için azalıp tükenecekler... Gidebilenler İran ve Irak'a göç edecekler, geri kalanlar ise yalnızca zayıf olanın tutunamaması ilkesine tâbi olacaklar."* (David McDowall, *Modern Kürt Tarihi*, s. 277)

1926- Şeyh Said İsyanı sonrasında Türk Ocakları'nın II. Kurultayı'nda **İsmet İnönü**, rejimin niteliğini anlatıyor: *"Biz açıkça milliyetçiyiz... ve milliyetçilik bizim yegâne birlik unsurumuzdur. Türk ekseriyetinde diğer unsurların (etnik toplulukların) hiçbir nüfuzu yoktur. Vazifemiz Türk vatanı içinde Türk olmayanları behemehâl Türk yapmaktır. Türklere ve Türklüğe muhalefet edecek anasırı kesip atacağız. Ülkeye hizmet edeceklerde her şeyin üstünde aradığımız Türk olmalarıdır."* (Yıldız, *Age.*, s. 155-156)

1930- Mahmut Esat Bozkurt, bu kez Ağrı İsyanı'nın ertesinde, Ödemiş'te seçmenlerine CHP'ye üye olmasının gerekçesini açıklıyor: *"Bu fırka bugüne kadar yaptıkları ile esasen efendi olan Türk milletine mevkiini iade etti. Benim fikrim, kanaatim şudur ki, dost da, düşman da dinlesin ki, bu memleketin efendisi Türktür. Öz Türk olmayanların Türk vatanında bir hakkı vardır, o da hizmetçi olmaktır, köle olmaktır."*

1937- CHP'nin Altı Ok'u anayasa hükmü hâline getirildiğinde **Şükrü Kaya**, milliyetçilik anlayışını izah ediyor: *"Atatürk'ün koyduğu prensipler Türk'tür... Bu prensipler aynı zamanda Türkçüdür de... Türk milleti, mutlaka Türkçü ve millici olmak zorundadır."* (Taha Akyol, *Atatürk'ün İhtilal Hukuku*, s. 602)

CHP, tarihiyle yüzleşmedi, övündü

Böyle bir mirasın üzerinde oturan CHP'de **Birgül Ayman Güler**'in, kimlikleri bir hiyerarşiye tabi tutmasında ve **"Türk ulusuyla Kürt milliyetini eşit, eş değerde gördüremezsiniz"** demesinde şaşılacak bir durum yok. Keza CHP grubunun ırkçılık içeren bu sözleri hararetle alkışlaması ve **Süheyl Batum**'un *"Orada birçok kişinin ortak düşüncesini dile getirdi"* demesi de normal.

Zira CHP, tarihiyle yüzleşmedi, aksine onunla övündü. ırkçılıkla bulanmış bir milliyetçilik, bir kimliği diğerinden üstün tutmak, CHP içinde utanılacak bir şey olmadı.

CHP'nin azımsanmayacak bir kısmı için, 1930'lar bir "altın çağ"dır. *"Türk ihtilali, öz Türklerin elinde kalmalıdır. Türkün en kötüsü, Türk olmayanın en iyisinden iyidir"* diyen Bozkurt da bir rol model. Çoğu CHP'li *"Türk devleti işlerini Türkten başkasına vermeyelim. Türk devleti işlerinin başına öz Türkten başkası geçmemelidir"* gibi inciler saçan Bozkurt'la aynı zihniyeti taşıyor.

Kılıçdaroğlu'nun Ayman'ı doğrudan eleştirememesinin nedeni de bu.

CHP'deki bu etkin damar, düşüncelerinin her şeye kadir olduğu sürekli bir ihtilal rejiminin hayalini kuruyor. Atladıkları nokta, artık bunun imkânsız olduğu.

Oysa **İsmet İnönü 1948'de** bunu görmüştü: *"İhtilal devrinden kanun devrine girdik. Evvelce vatandaş hakları, yalnızca kanunda yazılırdı ve biz onu istediğimiz gibi tatbik ederdik. Atatürk devrine dönemeyiz. Vatandaş hakkını istediği gibi alacaktır, reyini istediği gibi kullanacaktır."* (Akyol, Age., s. 609)

Ulusalcıların sorunu bu: Paşa'nın 65 yıl önce gördüğünü görmemek.

Atatürk'ün düzeninin geri gelmeyeceğini ve artık üstün olmadıklarını kabul etmek istemiyorlar. Bu hazımsızlıkları, ırkçılıklarının su yüzüne çıkmasını sağlıyor.

CHP için vahim olabilir ama toplum için hayırlı bir gelişme bu.

vahapcoskun@gmail.com

twitter.com/vahap_coskun

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Solin Ölmesin'

Vahap Coşkun 08.02.2013

 'Solin Ölmesin' Mardin Cezaevi'nde tutuklu olan öğrencim Zeynep'ten bir mektup aldım.

Kendi deyimiyle **"insanı en çok zorlayan ve çaresiz bırakan bir öyküyü"** anlatmış Zeynep mektubunda: **Hanım**'ın, **Mirhat**'ın ve **Solin**'in öyküsünü...

Hanım Onur, genç bir Kürt kadını.

Çok erken yaşlarda siyasete adım atmış, dişiyle tırnağıyla çalışmış ve Cizre'de belediye başkan yardımcısı olmuş. 2011'in eylülünde mutat KCK operasyonlarından birinde yakalanıp tutuklanmış. Kocas da aynı operasyon kapsamında aranıyormuş. O günden beri haber alınamıyor, nerede olduğu bilinmiyor.

İki çocuğu var **Hanım**'ın... **Oğlu Mirhat, epilepsi hastası**. Tutuklandığında Hanım'ın en büyük derdi oğlunun hastalığıymış. Yeterli bakım ve ilgi görmediğinde oğlunun hastalığının ilerlemesinden korkuyormuş. Fakat daha büyük bir acıyı tutuklandığından iki ay sonra tatmış Hanım: **üç yaşındaki kızı Solin'e lösemi teşhisi konmuş**.

Mektubun içinde Solin'in hastalanmadan önceki hâlini gösteren bir fotoğraf vardı. Masmavi gözlerinin içi gülen, insana onunla aynı dünyada bulunduğu için yaşama sevincini hissettiren dünya tatlısı bir çocuk. Ama ne yazık ki onun yaşam umudu her geçen gün azalıyor.

Aslında başlarda hastalıkla gayet iyi mücadele ediyormuş. Ama önce zatürreeye yakalanmış, lösemi de karaciğerini tehdit etmeye başlamış. Son iki haftada durumu kötüleşmiş. **İki haftadır konuşmuyor Solin, tedaviye de cevap vermiyor. En çok ihtiyaç hissettiği bir dönemde yanında olmayan annesine de küsmüş; onunla konuşmayarak hem kendini, hem de annesini cezalandırıyormuş**.

23 ocakta duruşması varmış Hanım'ın. Kızı hastaneden kendisini görmeye geleceği için duruşmaya gitmemiş, kızıyla kalmış. Ne var ki Solin, o gün annesiyle hiç konuşmamış; çektiği acılardan halsiz bir şekilde annesinin kucağına yığılmış, ağlamış. Zeynep, o anı şöyle anlatıyor mektubunda:

"Hepimiz Hanım'ın yerine cezaevinde kalmaya ve daha maalesef elimizden gelemeyen her şeyi yapmaya hazırдық."

Avukatları mahkemeye her türlü belgeyi sunmuşlar. Mirhat'ın ve Solin'in raporlarını mahkemenin önüne koymuşlar ve annenin tutuksuz yargılanmasını talep etmişler. Ancak tutuksuz yargılanma bir yana, annenin çocuğuyla rahatça görüşmesi bile sağlanmamış. Hatta bir keresinde savcı, *"Bakamıyorsanız onları Çocuk Esirgeme Kurumu'na verin"* diye nasihat (!) da etmiş.

Tutuklama kurumu sorunlu

Ceza yargılamasında kural "tutuksuz yargılama" iken, öteden beri Türkiye'de tutuklama kurala, tutuksuz yargılama istisnaya dönüşmüş durumda. Türkiye'de mahkemeler kolaylıkla, çoğu kez gerekçesiz, sadece soyut ve basmakalıp ifadelerle dayanarak tutuklamaya hükmediyor.

Oysa evrensel hukuk bunun tam tersini söylüyor: AİHM, tutuklama için çok net kriterler öngörüyor ve tutuklamaların mutlaka gerekçeli yazılmasını istiyor. Nitekim TCK ve CMK'nın hazırlanmasında Meclis'e danışmanlık yapan Prof. **Adem Sözüer**, Türkiye'deki **"tutuklamaların yüzde 99'unun hukuksuz"** olduğunu belirtiyor. (*Radikal*, 21.01.2013)

Tutuklama sürelerinin uzun tutulması da ayrı bir sorun. AİHM içtihatlarında tutuklama için azami bir süre belirlenmiş değil ama **"makul bir süre"**yi aşmaması şart. Yargı makamlarından beklenen de her seferinde özgürlük kısıtlamasının hukuka uygun olup olmadığını ayrıntılı bir şekilde değerlendirmeleri ve ona göre karar vermeleri.

Fakat Türkiye'de **bir kere tutuklama kararı verildikten sonra, çoğunla genel ifadeler kullanmakla yetiniliyor ve tutukluğun devamı nerdeyse otomatik bir hâl alıyor.**

Ama sorun bundan ibaret de değil.

Tutuklamanın ön infaza dönüşmesi hâkimler üzerinde de psikolojik bir baskı yaratıyor. Uzun bir müddet özgürlükten mahrum ettikleri insanlar hakkında beraat kararı vermelerini güçleştiriyor.

Ama buna artık bir son vermek gerek. Çünkü **yargılamanın kendisi cezalandırmaya dönüşmüş durumda bu ülkede. Üstelik yargılanmayanları, çocukları da kapsıyor bu cezalandırma.**

Tıpkı Solin'in durumunda olduğu gibi...

Hanım'ın bir sonraki duruşması 6 martta. Zeynep, *"Bu bir hukuk-mevzuat sorunu değil, bir insanlık sorunu"* diyor.

Haklı.

Umarım tez zamanda Solin annesine kavuşur da biz de ülkede hukuktan ve insanlıktan umut kesmeyiz.

vahapcoskun@gmail.com

twitter.com/vahap_coskun

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Türk sorunu'

Vahap Coşkun 15.02.2013

Demokratik Açılım döneminde tedavüle çıkan bir kavramın öyküsü bu.

O günlerde **Nuray Mert**, açılım politikalarının bir **"Türk sorununa yol açacağı"** tezini işliyor, Kürtleri bölücü olarak gören sıradan vatandaşların zihinlerinde **"okur-yazarlar bir olmuş Kürtleri kayırıyor"** tablosunun oluşmasına yol açabileceğini belirtiyordu (*Radikal*, 10.1.2009). Mert sonradan siyasi güzergâhını değiştirdi ve bu görüşüne dair bir özeleştiri yazdı (*Milliyet*, 6.8.2011).

İmralı süreci başladığında kavram tekrar dolaşıma girdi. Bu kez bayraktarlığı **Ertuğrul Özkök** üstlendi. Ona göre: Bugün "Türküm" demek "Kürdüm" demekten daha zordu. "Kürdüm" diyen ilerici "Türküm" diyen faşist olarak adlandırılıyordu. "Kürt" kelimesi yüceltilirken "Türk" kelimesi tenzil-i rütbeye uğratılıyordu. Türk manevi azınlık duygusuna itiliyor ve Türk'ün haysiyeti zedeleniyordu (*Hürriyet*, 4.1.2013).

Tüm çocukların her sabah varlıklarını "Türk varlığına" adadıkları ve devlet kurumlarının "Türk" ismini taşıdığı bir yerde **"Artık Türküm demek çok zor"** temalı bir yazı yazmak için, insanın gerçekten mantıkla irtibatını koparmış olması gerekirdi.

"Türk sorunu" çıkacağına ilişkin fikirlerin hepsi rahatlıkla çürütülebilirdi. Ama sorun sadece mantık sorunu değildi ve kavram da bu yüzden tedavülde kaldı.

Ahlaken ve siyaseten yanlış

"Türk sorunu" veya **"Türk haysiyeti"** diyenler, Kürtlerin haklarının tanınması hâlinde Türklerin buna itiraz edeceği kabulünden hareket ediyorlar. Bu, ahlaken de, siyaseten de yanlış.

Ahlaken yanlış; çünkü Türklerin haysiyetini, Kürtlerin haklarının gaspı üzerine inşa edilmiş statükoya bağlamanın ahlaki bir yönü yok. Kürdün hakkının tanınması Türk'te bir eksilme yaratmaz. Türkün onurunu Kürdün haklarından mahrum edilmesine bağlamak, Türkün haysiyetinin muhafazasını Kürdün hakkını tanımayan gayri adil bir düzenin devamında bulmak, öncelikle Türklere haksızlık. Eminim, Türklerin büyük bir kısmı böyle bir onur anlayışını paylaşmıyorlardır.

Bu söylemi dile getirenlerden bazıları, suret-i haktan görünmek adına, yeni başlayan süreci desteklediklerini belirtiyorlar. Ancak sanırım birbiriyle bağlantılı iki hedefleri var: Bir yandan Türk milliyetçiliğini köpürterek Kürtlerin haklarını sınırlamaya uygun ortam yaratmayı ve taleplerinin önünü kesmeyi amaçlıyorlar. Diğer

yandan Türklerin yaşananlardan çok rahatsız olduklarından bahisle **iktidarı bir oy endişesine sevk etmeyi** ve böylelikle **taleplerin gereğini yerine getirmekten alıkoymayı** istiyorlar.

Belli ki gaye, iktidarı psikolojik baskı altına almak ve adım atmasını engellemek.

İktidar buna itibar etmemeli; çünkü **siyaseten yanlış**. Bir kere, toplumun geniş bir kesimi artık barışın acil bir gereklilik olduğunu düşünüyor. Kürtlerin ve Türklerin ağırlıklı bölümü şiddet ve ölüm üreten bu sorundan bıkmışlar, omuzlarındaki bu yükten kurtulmak istiyorlar ve bu da sorunun çözümü için yapılanları meşrulaştırıyor. Aslında, bunu en güzel **Kadir İnanır** ifade etti: **“Bu ülkede artık Türk veya Kürt hassasiyetinden daha büyük bir şey var: Barış hasreti. Kimse artık kavga etmek istemiyor.”** (Radikal, 11.2.2013)

İkincisi; yakın siyasi tarihte, iktidarın “Türk sorunu”ndan kaynaklı bir oy kaybına uğradığını gösteren bir veri yok. Türkiye siyasetinde cari bir mit var. Buna göre, Türklerin çoğu milliyetçi olduklarından, Kürt meselesinde demokratik yöntemlere başvuran siyasi partilerin oy kaybetmesi kaçınılmaz. Oysa AKP, 2002’den beri Kürt meselesini çözmek için hukuki ve siyasi planda birçok iş yaptı ve bunların hiçbirisi de AKP’nin oylarının azalmasına neden olmadı.

Başbakan Erdoğan’ın **“İktidarına mal olsa da bu sorunu çözeceğim”** demesi, kararlılığını göstermesi açısından son derece önemli. Başbakan’ın kaygılanmasına da gerek yok; meselenin çözümü iktidarını zayıflatmaz, aksine güçlü kılar.

Solin için teşekkür

Son günlerin en mutluluk verici olayı **Solin**’in annesi **Hanım Onur**’un tahliyesiydi. Bizi hukuk ve insanlık adına ümitvar kılan bu olayın gerçekleşmesinde büyük pay sahibi olan demokratik kamuoyuna teşekkür ederim. İlk andan itibaren büyük bir duyarlılık gösteren Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı **Fatma Şahin**’e de. Böyle hassasiyetler, sadece bireysel bir mağduriyeti gidermiyor, daha insani ve barışçıl bir sosyo-politik düzene dair umutlarımızı da canlı tutuyor.

Bizi Solin’in son durumundan haberdar eden öğrencim **Zeynep Altınkaynak** da ayrı bir teşekkürü hak ediyor. Umarım Zeynep’i de en kısa zamanda fakültedeki dersliklerde, yani olması gereken yerde, görürüz.

vahapcoskun@gmail.com
twitter.com/vahap_coskun

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ah bu arşivlerin gözü kör olsun!

Vahap Coşkun 22.02.2013

“Dersine iyi çalışsun, yoksa mahcup olur” diyor **Nuray Mert** (BirGün, 18.2.2013)

Meğer yazısının tarihini yanlış yazmışım. 10.1.2009 değil, 10.9.2009 olacakmış. Mert, bu vahim (!) yanlışımı delil gösterip **“yazısını okumadığıma, kulaktan dolma söylentilerle yola çıktığıma”** hükmetmiş.

Aslında dersime iyi çalışırım. Alıntıların doğru ve sağlam olmasına dikkat ederim. Sözkonusu yazıyı yazarken de Mert'in 2009'da yazdığı bütün yazılara baktım, notlar aldım. Ama insanız nihayetinde, hepimizin gözünden kaçan hatalar olabilir.

Nitekim Mert de, benden bahsederken bir yerde **"Çosun"**, bir yerde de **"Çoşkun"** yazmış. Şimdi ben de bu yanıla işaret edip **"Mert, önce dersine çalışsın, soyadımı doğru yazmasını öğreysin de, ondan sonra gelsin tartışalım"** mı diyeyim? Demem, çünkü bu tür yanıllara takılmanın argümanı olmayanların sığınağı olduğunu bilirim; özü tartışmayı tercih ederim.

Öze gelince, sanırım Mert iki konudan çok rahatsız olmuş: İlki, **Ertuğrul Özkök** ile aynı kefedeki değerlendirilmesine çok kızmış. Kendisi ile **"Özkök'ün tavrı arasında hiçbir düşünce akrabalığı olmadığını okuması yazması olan herkesin kolayca tespit edebileceğini"** belirtiyor.

Okur-yazar olmadığımın olsa gerek, ben aralarında anlamlı bir fark görmedim. Sahiden göremedim. Geçmişte Mert, bugün de Özkök benzer "hassasiyetlerin" altını çiziyorlar; Cumhuriyet'in fay hatlarının sürekli gündeme getirilmesinin, buralarda yüzleşme ve değişim taleplerinin yükselmesinin sıradan Türkleri bir sıkıştırılmışlık duygusuna ittiğini belirtiyorlar. Mert, **"Ermeni meselesi, Kürt meselesi derken, diğer yandan Türk meselesinin giderek derinleştiğini söylemeye çalışıyorum"** (Hürriyet, 3.8.2009) diyor. Ben zaten bu yaklaşımı, bu sözde somutlaşan zihniyeti eleştiriyorum.

İkincisi, **"Siyasi güzergâhını değiştirdi"** hatırlatması da asabını bozmuş Mert'in. **"Hele benim gibi birine siyasi güzergâhını değiştirdi..."** şeklindeki ifadelerinden, yaptığının çok büyük bir günah olduğu sonucunu çıkarıyorum. Ama bu noktada Mert'e kör olasıca arşivleri adres göstermekten başka yapabileceğim bir şey yok. Orada ne denli keskin dönüşler yaptığını görecektir. Misal **"Yas tutmayı bilmek"** başlıklı yazısında, PKK ve BDP'ye yenilir yutulur olmayan eleştiriler getiriyor ve şöyle diyordu Mert:

"(...) Eskileri sanki her derde deva olmuş gibi, yeni bir ulus inşa etme hevesine kapılıp, yine elalemin çocuğunu dağa çıkararak, onları bölgenin en güçlü ordularından birisinin karşısına dikip, ölüme gönderirken, 'özgürlük' nutku atanların, bunun üzerinden siyasî kariyerlerine devam edenlerin pışkinliği." (Radikal, 28.2.2008)

Bu denli sert eleştirdiği bir hareketle, daha sonra seçim otobüslerinde zafer işaret yapacak kadar bütünleşebiliyorsa, bir güzergâh değişikliğinden söz edemez miyiz?

Yine 2008'de PKK ve BDP'yi, pek de matah bulmadığı yeni bir ulus-devlet yaratmaya çabaladığı için eleştiren Mert, 2009'da, ulus-devletin erdemlerini keşfediyor:

"Ulus-devlet sorgulaması 'olmadı, baştan yapalım' hafif akıllılığı ile yapılacak iş değildir. O nedenle 'Anayasanın değiştirilmesi teklif edilemez maddeleri de değiştirilir, nitekim bir gün değişecek gibi' gibi aptalca çıta yükseltmeye gerek yok" (Radikal, 01.09.2009)

Mert'in 28 Şubat ve 27 Nisan'da birbirine neredeyse karşıt uçlarda durduğunu gerekirse sonra konuşuruz. Şimdilik tartıştığımız çerçeve itibarıyla şunu söylemekle yetineyim: Mert, **"Kürt meselesinde gönül gözü açılmamışken"** ve **"burjuva aydın körlüğünden mustaripken"** yazdıkları ile bu körlükten sıyrılıp gönül gözünün açıldığı dönemlerde yazdıklarını mukayese etsin, aradaki muazzam makas farkı onu da şaşırtacaktır.

Hemen belirteyim; bu, ayıp veya günah değil; görüşlerimiz yerinde durmaz, zaman içinde dönüşebilir ve siyasi pozisyonumuz değişebilir.

Hakikaten bunu bir gurur meselesi yapmaya gerek yok.

“Gerekirse konuyu daha sonra etraflıca yazarım” demiş Mert. Kendisine naçizane bir tavsiyem var: Tartışma, kendi düşüncelerimize de eleştirel bakmaya hazır olduğumuz ölçüde yararlıdır. Bu bağlamda Mert’in tavrı ve dili sorunlu. Onun üst perdeden seslenen dili hiçbir tezini haklılaştırmıyor ve ikna edici de değil.

Önerim; küçük dağları ben yarattım havalarında ve herkese haddini bildirmeye hazır bir başöğretmen edasıyla yazmaktan vazgeçmesi. Bu üslup, onun ve yakınındakilerinin yüreğini soğutabilir ama anlamlı bir tartışmaya kapı aralamaz. Baktığınız aynada kendinizi bir dev olarak görebilirsiniz; ama bu, aynanın gerçeği yansıttığı anlamına gelmez.

vahapcoskun@gmail.com
twitter.com/vahap_coskun

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tedirgin olan kim

Vahap Coşkun 01.03.2013

Kürt meselesinde önemli hadiseler yaşandı. BDP heyeti, İmralı’da Öcalan ile görüştü. Öcalan’ın mektupları başta BDP olmak üzere ilgili adreslere ulaştı. Muhatapların kendi aralarında değerlendirmelerini yapıp Öcalan’a verecekleri cevap beklenmeye başlandı.

Görüşmelerden Öcalan’ın, başlamış olan süreci “tarihî” olarak nitelediğini ve Kürt meselesini Türkiye’nin demokratikleşmesi çerçevesinde ele aldığını gördük. Bu nedenle Öcalan, toplumun sinir uçlarına dokunacak ve geniş kesimlerdeki korkuları ayaklandıracak (federasyon, özerklik, öz savunma, vb.) kavramların kullanılmasından imtina edilmesini salık veriyor. Herkesin hassasiyetleri gözetmesini ve sorumlulukla hareket etmesini bekliyor.

Ahmet Türk’ün diplomatik bir dille ifade ettiği gibi **“Devleti zorlayacak talepleri yok”** Öcalan’ın. İronik bir durum ama Kürt milliyetçiliğinin en önemli aktörü olan Öcalan, Kürt milliyetçiliğine set çekiyor ve milliyetçilik temelinde değil demokratikleşme temelinde bir çözüm geliştiriyor. Anadilde eğitimin önündeki engeller kaldırıldığında, nötr bir vatandaşlık anlayışına geçildiğinde ve adem-i merkeziyet esasına dayalı bir yönetim tesis edildiğinde Türkiye’de hem Kürtlerin hem de Türklerin rahat edeceğini belirtiyor.

“İlk kurşun günü”

Öcalan’ın hareket planında silahların susması öncelikli adım. Newroz’da çatışmasızlık ilan edilmesini ve şartlar oluştuğunda da 15 ağustosta PKK’nin silahlı güçlerini sınır dışına çekmesini planlıyor. Bu tarihlerin sembolik önemi var: **Newroz**, yeni bir başlangıcı işaret ediyor. **15 Ağustos** ise PKK’nin silahlı mücadeleye başladığı ilk günü simgeliyor. Eğer süreç planlandığı gibi işlerse **“ilk kurşun günü”**nde PKK sınır dışına çıkacak.

Sürece dair hissiyatım; iktidar ile Öcalan arasındaki görüşmelerin kamuoyunun bildiğinin ötesinde olduğu yönünde. Keza Kandil de sürecin dışında değil. İşin doğası gereği Kandil ile bir temasın olması lazım. Hükümetin ve Öcalan’ın kendine güvenen hâlleri de, Kandil’in bir süreci akamete uğratmayacağını bir işareti. Yani, temel konular üzerinde bir mutabakat var; taraflar tabanlarını buna hazırlamaya odaklanmış durumdalar.

Kürtlerin bu anlaşmaya nasıl baktıkları son günlerde çok tartışıldı. Bazı köşelerde ve ekranlarda Kürtlerin bu süreçten tedirginlik duyduklarına dair görüşler serdedildi.

Bana göre; **sokaktaki Kürtler** ile **Kürt siyasal eliti** arasında bir ayırım yapılmalı. Eğer genel olarak “temkinli bir iyimserlik”ten bahsediliyorsa; **sokakta umut ve iyimserliğin, siyasal mahfillerde ise temkinin ve tedirginliğin dozunun daha yüksek olduğu** söylenebilir.

Sokaktaki Kürtler, savaşı solumaktan ve savaşın tahribatından bezmişler. Tekrar çatışmalı bir ortama dönölmesinden duydukları endişe samimi. Kafalarının bir köşesinde silahların patlamasına dair tüm korkular bulunduğu da doğru. Ama **iyimserlikleri daha yüksek**. Görüşmelerin yapılması, verilen ılıman mesajlar ve sürecin genel olarak iyi seyrediyor olması umutlarını ve desteklerini artırıyor.

Kürt siyasal elitinde ise bir tedirginlik var. Siyasal elitten sadece BDP anlaşılmasın; BDP ve PKK’nin etki alanı içinde yer alıp aynı zamanda onları etkileyen sivil, siyasi ve medya yapılanmalarıdır kastedilen. Kürt siyasetinin karar merkezlerini tedirgin kılan nedenlerden biri AKP’yle ilgili. **AKP’nin yaklaşan seçimleri kazasız belasız atlatmak için bu süreci başlattığı ve kullanacağı kuşkusu, buralarda yaygın.** Ayrıca zaten hegemonik olan AKP’nin, bu sorunu çözmesi hâlinde mücadele edilmesi güç bir siyasi partiye dönüşeceği endişesi de az değil.

Öcalan tedirginliği

Bir de dışa vurulmayan **Öcalan ile bağlantılı bir tedirginlik var.** Öcalan, 20 yıldır kültleştirilen ve “**tek adam**” pozisyonuna oturtulan biri; onun hata yapacağını veya kandırılacağını söylemenin siyaseten yanlış olacağı biliniyor. Ama kaderin Kürtlere güldüğu ve onları Ortadoğu coğrafyasında önemli bir aktör hâline getirdiğinin düşünöldüğu bir dönemde, **Öcalan’ın çıtayı en alt seviyede tutmasından rahatsızlık duyuluyor.** Ve alttan alta Öcalan’ın tabiri caizse “**davayı ucuza sattığına/satacağına**” ilişkin bir şüphe dolaşıyor.

Bu tedirginlikleri anlıyorum, ama paylaşmıyorum. **Öcalan’ın rahatlıkla manipöle edileceği ve devletin her talebine “evet” diyecek noktaya gediği endişesi, gerçeğe tekaböl etmiyor.** Dahası, sürecin onu başlatanlardan bağımsız kendi dinamikleri var. Çatışmaların olmadığı bir ortamda Kürtler, yürütecekleri siyasi bir mücadele ile demokrasiyi tahkim edebilir ve herkes için daha fazla özgürlük alanı açabilirler. Bunun için ise **siyasetçilerin, tedirginlikten ziyade, kendilerine güvenmelerine ihtiyaç var.**

vahapcoskun@gmail.com

twitter.com/vahap_coskun

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Vicdanımız reddediyor

Vahap Coşkun 08.03.2013

Ordu; Türkiye’de öteden beri en fazla korumaya mazhar olan, üzerinde en çok titrenilen kurumdu. Son 30 yıldaki çatışma hâli de, ordunun etrafına örölmüş koruma duvarlarının daha yükselmesini sağladı. Ortada bir çatışma vardı; ordu sahada mücadele eden taraftı; ölüyor, yaralanıyordu. Bu durum, ordunun sistem içindeki ağırlığını artırıyor, yapıp ettiklerini ve ordunun içinde olanları sorgulama dışı bırakıyordu.

2007’de bir kırılma yaşandı. Ordunun darbe hastalığı nüksetti, hükümete bir muhtıra verdi. Ama bu muhtıraya hem siyaset, hem de toplum karşı koyunca ordunun konumu sarsıldı. Akabinde başlayan darbe davaları, orduyu dokunulabilir kıldı. Fakat bu dokunma, hep sınırlı bir alanda gerçekleşti.

Türkiye, bugünlerde yeni bir anayasa yapmaya hazırlanıyor. Toplumsal sözleşmenin yenilenmesi her kurumun yeniden yapılanmasını gerektirir. Bundan ordu da payını almalı ve şimdilerde sadece siyaset üzerindeki vesayet ile sınırlı tutulan ordu tartışması derinleştirilmeli. Ordunun topluma bakışı, kendi mensuplarına yönelik faaliyetleri, okulları, ders müfredatları, ekonomik ilişkileri, harcamaları, vb. konular gözden geçirilmeli. Ve her şeyden önce de ordunun, zorunlu bir şekilde askere aldığı kişilere yönelik davranışlarının üzerinde durulmalı.

Mazlum Aksu

Mesela, askerlerin intiharları ayrıntılı bir incelemeye tabi tutulmalı. MSB’nin verilerine göre, son on yılda çatışmalarda ölen asker sayısı 818 iken intihar eden asker sayısı 934. Yani intihar ederek öldüğü belirtilenlerin sayısı, çatışmada ölenlerin sayısından daha fazla.

MSB, **“intihar rakamları diğer orduların rakamlarından farklı değil”** diyerek durumun olağan karşılanması gerektiğini ima ediyor ama sayının yüksekliği ortada normal bir durumun olmadığını gösteriyor. Resmî intihar açıklamaları evlatlarını kaybeden aileleri tatmin etmiyor ve her intihar arkasında birçok şüphe bırakıyor.

Son intihar haberi Elazığ’dan geldi. Kocaeli’nde ikamet eden Kürt bir ailenin çocuğu olan **Mazlum Aksu**’nun Elazığ’da görevli olduğu karakolda intihar ettiği açıklandı. Ancak ailesi bu açıklamaya şüpheyile yaklaşıyor. Kardeşi Mecnun Aksu; Mazlum’un daha bir ay önce izinden döndüğünü, terhisine bir ay kaldığını ve onu hayatından vazgeçirecek denli ağır bir probleminin bulunmadığını belirtiyor. İntihar açıklamasını inandırıcı bulmuyor ve **“Kardeşim intihar süsü verilerek öldürülmüş, katledilmiştir”** diyor.

Olayın aydınlatılması için otopsi raporunun sonucunu beklenecek. Ancak bu vesileyle iki sorunun üzerinde düşünmeye değer: Bir; neden sivil hayatlarında bu tür yönelimi olmayan kişiler askerlikte intihara başvuruyor? Askerlik pratiklerinin bunda payı nedir? Ve iki, neden intihar edenlerin büyük bir kısmı “makbul” addedilmeyen vatandaşlardan oluşuyor? Bu sadece bir tesadüf müdür?

Ali Fikri Işık

Vicdani ret hakkı da gündem taşınmalı. Türkiye’de vicdani ret hakkını tanımıyor; dolayısıyla dinî/felsefi nedenlerle askerlik yapmayacağını açıklayan kişiler sürekli olarak cezalandırılıyor ve bir nevi **“sivil ölüm”**e mahkûm ediliyor.

Bu hukuksuzluğun mağdurlarından biri de *Taraf* yazarı **Ali Fikri Işık**. Dört yılını Diyarbakır 5 No’lu Cehennemi’nde geçiren Işık, 1984’te cezaevinden çıkınca birliğinden firar etmiş. 1990’da tekrar yakalanıp üç yıl cezaevinde yattıktan sonra bir kez daha birliğine gönderilmiş. Fakat Tekirdağ’da hiçbir askerî birlik onu kabul etmeyince o da evine dönmüş.

56 yaşında olan Işık, 2012’de askerlik yapmayı reddettiği gerekçesiyle tutuklanmış ve dört buçuk ay tutuklu kaldıktan sonra tahliye edilmişti. Vicdani reddini açıklayan Işık, 27 şubatta görülen davada bir yıl 10 gün ceza

aldı. Aynı gün askerler, onu zorla birliğine götürmek istediler. Işık bunu reddedince tutuklanıp Edirne Askerî Cezaevi'ne konuldu.

Kendisine karşı bilinçli ve hukuksuz uygulamaların yürütüldüğünü söyleyen Işık, bunları protesto amacıyla 27 şubattan itibaren açlık grevinde. Diğer vicdani retçilere yapıldığı gibi Işık da, tek bir eyleminden dolayı defalarca yargılanıyor ve cezalandırılıyor. Ona reva görülen muamelenin AİHM'den döneceği açık. Ama öncesinde vicdanımız bunu kabul etmiyor; bir an önce Işık'ın özgürlüğün iadesini talep ediyoruz.

Parlamento, bu hukuksuzluğa bir son vermeli; kimsenin dinî ve felsefi inanç ve tercihlerine aykırı askerlik hizmetini yapmaya zorlanamamasını garanti altına almalı ve vicdani reddi bütün vatandaşlar için bir hak olarak düzenlemeli. Vicdanların kanması ancak böyle durur.

vahapcoskun@gmail.com

twitter.com/vahap_coskun

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barişin hâlleri

Vahap Coşkun 15.03.2013

Barişin zeminini kuvvetlendiren çok işaret birikti.

Paris suikastı ve İmralı görüşmesinin sızdırılması, boşa çıkarıldı. Her iki hadise de bir kriz hâliydi; taraflar birbirlerini suçlamak yerine krizi yönetmeyi tercih etiler ve süreci akamete uğratmadılar.

PKK'nin elindeki kamu görevlileri serbest bırakıldı. Kandil, Öcalan'ın talebini karşıladı ve iradesini sürecin ilerlemesi yönünde kullandı. Ayrıca Habur'da yaşanan sıkıntının tekrarlanmaması için de hassas davrandı. Evlatlarına kavuşan aileler sevindi. MHP hariç herkes bu gelişmeden memnuniyet duydu.

Siyasetin dili düzelme eğilimine girdi. Kan kokan cümleler azaldı, birbirini iblis ilan eden söylemlerden uzaklaşmaya başlandı, *"bitireceğiz, yok edeceğiz"* iddiaların yerini siyasete davet aldı.

Yakın zamanda BDP heyetinin Öcalan'la tekrar görüşmesi ve Öcalan'ın PKK'ye bir çatışmasızlık çağrısı yapması planlanıyor. Newroz ile birlikte silahların susacağı ve görüşmelerin derinleşeceği bir dönemin başlaması bekleniyor.

Daha yolun başındayız. Kabul. Her şeyi tozpembe görmemeli, sürecin birçok risk barındırdığını unutmamalıyız. Doğru.

Ama aynı zamanda olanları küçümseme hatasına da düşmemeliyiz. Sürecin geçmiştekilerden farklı ve sonuç almaya dönük olduğuna gözlerimizi kapamamalıyız. Zira görmek isteyenler için, insanı daha önce hiç olmadığı kadar ümitvar ve heyecanlı kılması gereken güzel gelişmeler yaşanıyor.

Ne var ki herkes aynı ümidi ve heyecanı paylaşmıyor. Bilhassa bugüne kadar bariş talebiyle öne çıkan bir kesimin tavrı dikkat çekici. Liberal, demokrat ve sol kimlikleriyle maruf bazı kalemlerin yazdıklarında ve söylediklerinde had safhada bir endişe var.

İmralı'daki görüşmede Öcalan'ın, **“Tayyip Bey'in başkanlığını destekleriz”** dediğinin ortaya çıkmasından sonra bu kesimin endişe dozu yükseldi. Çizdikleri tablo şu: AKP ile Öcalan anlaştı, barış karşılığında Erdoğan'a **“Başkanlık”** yolu açılacak, başkanlık sistemi Türkiye'de AKP vesayetini katmerleştirecek ve demokrasinin dibine kibrit suyu dökülecek.

Negatif barış- Pozitif barış

Özetle **“Barışın bedeli demokrasi olmasın”** diyen bu düşünceye itirazım var. Her şeyden önce ortada tarafların siyasi hesaplarını hayata geçirmelerine imkân sağlayan bir **“barış”** yok; bir **“barış ihtimali”** var. Zira barış öyle sanıldığı gibi AKP ile PKK arasındaki bir oldubittiye getirilecek ve hemencecik kotarılacak denli basit değil. Barış, birçok aktörün müdahalesi ve dinamiklerin etkisiyle şekillenir. Barış, zaman içinde demlenir ve başlıca iki dönemden geçer:

İlki, **negatif barış**tır. Bu dönemde, aktif şiddet ve sıcak çatışma yoktur. Lakin eğer çatışmaya sebebiyet veren sorunların üzerinde durulmazsa, şiddet ve çatışma tekrar başlayabilir. Dolayısıyla kırılğan bir yapısı vardır.

İkincisi, **pozitif barış**tır. Bu, çatışmanın nedenlerin irdelendiği ve hem direkt hem de yapısal şiddetin ortadan kaldırıldığı bir dönemdir. Burada adalet tesis edilmeye ve kalıcı hâle getirilmeye çalışılır.

Bu dönemde çok yönlü çaba sarf edilir. Çünkü çatışmaların tamamen sona erdirilmesi, silahlı grupların silahsızlandırılması, travmaların atlatılması, çatışan kesimler arasında diyalogun geliştirilmesi gibi çok sorun birikmiştir. Ayrıca ekonomik kalkınmanın geliştirilmesi, altyapı eksikliklerinin giderilmesi ve demokratik standartların yükseltilmesi gibi talepler de vardır.

Tüm bu sorunların nasıl giderileceği, taleplerin ne şekilde ve hangi oranda karşılanacağı, politik alandaki mücadeleyle belirlenir. Burada alternatif çözüm önerileri karşılaşır, kıran kırana bir tartışma yürür.

Barışın kıyısında

Bugün Türkiye daha negatif barışın kıyısında. Çatışmasızlık ilan edilir, operasyonlar ve eylemler karşılıklı ve fiilen durursa bir negatif barışa ulaşılmış olur. Negatif barış, çözüm için yapılması gerekenlere bir taban oluşturur, barışa giden anayolu açar. Bu nedenle çok kıymetlidir, dört gözle korunmalıdır.

Bana göre, şimdilik en önemli husus insanların ölmediği bir sükûnet ortamını oluşturmaktır. Evet, yeter ki kan akmasın ve serinkanlı bir hava oluşsun. O zaman her konu daha sağlıklı bir şekilde tartışılır.

Şüphesiz, barışın pozitif bir hâl alması için hukuki, siyasi ve sosyal hayatın yeniden yapılanması gerekir. Bu yapılanmaya biçim verecek olan ise demokratik siyasettir. Dolayısıyla derdi barış olanlardan beklenen muhayyel rejim korkuları üretmek değil çabalarını çatışmasızlığı sürekli kılmak ve tartışmaları silahın gölgesinden kurtarıp siyasi alana taşımaktır.

vahapcoskun@gmail.com

twitter.com/vahap_coskun

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Newroz û Aşitî pêroz be

Vahap Coşkun 22.03.2013

Kaderin cilvesi bu olsa gerek.

Elâlemin Diyarbekir'e aktığı bir günde ben memleketten ayrı düştüm. Önceden kararlaştırılmış bir program nedeniyle Diyarbekir'den uzak kalınca, muazzam Newroz'u yerinde idrak etmek nasip olmadı. Payıma, bu özel ve güzel günün bahtıyarlığını uzaktan hissetmeye çalışmak düştü.

Diyarbekir'in tarihî bir Newroz'a evsahipliği yapacağı belliydi zaten. Bir haftadır bölgenin her noktasında, barışa duyulan özlemi, heyecanı ve umudu yansıtan kutlamalar yapılıyordu. Ama Diyarbekir bir başkaydı; bu kadim kentten yükselecek güçlü bir barış isteği, çatışmaların ve ölümlerin damgasını vurduğu uğursuz bir dönemin kapanmasına giden yolu açacaktı.

Herkes de bu ağır sorumluluğun farkındaydı. Gerek kamu yöneticileri, gerek siyasi ve sivil aktörler barışın ruhuna zarar verecek bir olumsuzluğun meydana gelmemesi için azami dikkat içindeydiler. Bu, çaba etkisini göstermişti; Newroz Parkı'ndaki arkadaşlarım alışılmadık bir huzurun ortama hâkim olduğunu söylüyorlardı.

Bilumum medya araçlarından büyük gösteriyi yakından takip ediyorlardı. En üst seviyedeki heyecan ve umuttan Türkiye kamuoyunu anbean haberdar ediyorlardı. Rengârenk giysileri içinde büyük bir kitle, coşku ve hevesle barışın yanında saf tutmuş, yapılacak bir barış çağrısına kulak kabartmıştı.

Havada barış kokusu var

Öcalan beklentiyi boşa çıkarmadı; mektubun içeriği havadaki barış kokusuna uygundu. Üzerinde derinlemesine çalışıldığı ve sarf edilen her bir sözün ayrıntılı olarak düşünüldüğü belli olan mektupta, hem Kürt ve hem de Türkiye kamuoyuna mesaj vardı.

Kürt kamuoyuna verilen mesaj, silahın miadını dolduğuydu. **“Zamanın ruhunu okuyamayanlar, tarihin çöp sepetine giderler”** diyen Öcalan'a göre, belli dönemin şartları silahlı direnişi zorunlu kılmışsa da, artık dönem değişmişti. Artık siyasetin vaktiydi. Halledilmesi gereken, ekonomik, siyasi ve hukuki birçok problem bulunuyordu ama bunların tümünün çözümü siyasetin içinde aranmalıydı. **“Silahlar susmalı, fikirler konuşmalıydı.”** Bunun için Öcalan, PKK'ye silahlı mücadeleyi durdurması ve silahlı unsurlarını Türkiye sınırlarının dışına çıkarması çağrısında bulundu.

Bu çağrıyı yaparken Öcalan, Kürt kamuoyunun bir kesiminde var olan bazı itirazları ve endişeleri de gözetmiş ve onlara da cevap vermişti. Mesela, Öcalan'ın çözüm çerçevesini tatminkâr bulmayan ve **“Bu mücadele bunun için miydi? Bu kadar mücadele boşuna mı verildi?”** diyenlere Öcalan'ın yanıtı; mücadelenin boşuna olmadığıydı. Öcalan, bu mücadele sayesinde Kürtlerin ret ve inkârına dayanan politikanın ortadan kaldırıldığını, siyasi ve sosyal planda birçok kazanımın elde edildiğini belirtti.

Keza **“Kürtlerin hakları için mücadele edilmeyecek mi?”** endişesini taşıyanlara ise Öcalan, mücadelenin devam ettiğini, ancak mücadelenin şeklinin değiştiğini hatırlattı. Öcalan'a göre Kürtler talepleri için bundan böyle de mücadele vermekten geri durmayacaklardı. Ama bu mücadelede artık araç olarak silaha ve yöntem olarak şiddete başvurmayacak, bunun yerine demokratik siyaseti yükselteceklerdi.

Demokratik Türkiye

Türkiye kamuoyuna ise birlik vurgusunu öne çıkaran bir mesaj verdi Öcalan. **“Misak-ı Milli sınırları içinde demokratik Türkiye”** formülasyonu, yürüyen süreçten bir ayrılma/bölünme doğacağı kaygısını taşıyan kesimleri teskin etmeye yönelikti. Etnik kimlik üzerinde biçimlenen yeni bir ulus-devlet yaratmanın Kürtlere bir faydasının dokunmayacağını belirten Öcalan, amaçlarının herkesin kendini daha özgür hissedeceği bir Türkiye inşa etmek olduğunu altını çizdi.

Öcalan'ın birlik düşüncesinin dayandığı iki nokta vardı: Biri, ortak tarihi. Öcalan, Çanakkale'de birlikte ölen, kurtuluş mücadelesini birlikte yürüten ve ilk meclisi birlikte kuran Kürtlerin ve Türklerin tarih bağlarının çok kuvvetli olduğuna işaret etti. Diğeri ise ortak kültür ve dindi. Kürtlerin ve Türklerin İslamiyet'in çatısı altında yaşarken büyük bir sorunla karşılaşmadıklarını söyleyen Öcalan'a göre; soruna kaynaklık eden ayrımcılığın nedeni **“kapitalist modernite”** idi. Dolayısıyla ortak tarihî ve dinî bağları olan, ortak kültür ve duygu dünyasını paylaşan Kürtler ve Türkler, ayrılık yerine, birlik temelinde yeni bir **“demokratik modernite”** üretebilirdi.

Öcalan'ın farklı çevrelerinin hassasiyetlerine dikkat eden dengeli mektubu ve görkemli Newroz kutlamasıyla süreç, çok önemli bir virajı aldı. Dün yaşananlar, barışın kapısını araladı ve barışı destekleyenlere güç kattı. Türkiye'nin önünde yeni bir dönem açılıyor. Sonu hayırlı olacak inşallah.

vahapcoskun@gmail.com

twitter.com/vahap_coskun

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Türk kimliği' meselesi

Vahap Coşkun 29.03.2013

Sonunda, gerçekten özgürlükçü bir anayasaya kavuşabilir miyiz bilmem ama yeni anayasa yapma sürecinin kendi başına çok yararlı olduğu kanaatindeyim. Zira bilhassa 2007'den sonra yoğunlaşan tartışmalar sayesinde herkes eteğindeki taşı dökmek durumunda kalıyor. Böylece her bir aktörü ve onların siyasi tahayyüllerini daha yakından tanıma fırsatı buluyoruz.

“Herkes özgürlük” diyenler ile sadece kendisine özgürlük talep edenler ayrışıyor. Adaletsizliği apaçık olan mevcut düzeni değiştirmek isteyenler ile imtiyazlarını kaybetmemek için sistem muhafızlığına soyunanların kimlikleri belirginleşiyor.

Maskeler düşüyor; hak, hukuk ve hürriyet sözcüklerini dillerine pelesenk edenlerin, somut taleplerle karşılaştıklarında nasıl da savruldukları görülüyor. Demokrasi üzerine en afili cümleleri kuranların, ötekilerin hakları söz konusu olduğunda ne denli otoriter bir bünyeye sahip oldukları açığa çıkıyor.

Önyargılar yıkılıyor; bir yanda yeni birlikteliklerin harcı karılıyor, diğeri yanda kader ortaklarının yolları ayrılıyor. Hep aynı cephede durdukları sanılan kişilerin aslında farklı düşündükleri ortaya çıkıyor. Birlikte hareket edeceklerine asla ihtimal verilmeyen şahısların gerçekte müttefik olduklarına tanıklık ediliyor.

Ezcümle, sağlıklı bir öğrenme süreci bu; Türkiye'nin yakıcı meselelerinde kimin ne düşündüğü hakkında ilk elden bilgilere sahip oluyoruz. Farklı taleplerle karşılaşılıyor, kendi kabullerimizi sorguluyor, çevremizi gözden geçiriyoruz. İyi oluyor.

"Türk Milletine Çağrı"

Yeni yayınlanan bir bildiri, bu öğrenme sürecimizi daha bir zenginleştirdi. **"Türk Milletine Çağrı"** başlığı altında yayınlanan metnin imzacıları arasında **Halil İnalçık, İlber Ortaylı, Alev Alatlı, Hasan Celal Güzel, Edip Başer, Hüsamettin Cindoruk, Osman Pamukoğlu** ve **Talat Şalk** gibi isimler var.

Mustafa Kafalı, Bican Ercilasun, Ümit Özdağ, İskender Öksüz ve **Sadi Somuncuoğlu**'nun tertiplediği bildirinin altına bürokrasi, siyaset, edebiyat ve akademi camiasından toplamda 300'den fazla kişi imza koymuş.

İmzacılar **"Türk Milleti adına hareket edenleri uyarma"** ihtiyacı hissetmişler ve üç maddede taleplerini sıralamışlar. Özetle; Anayasadan **"Türk"** ifadesinin çıkarılmasına karşı duruyorlar; **"Türk Milleti"** kavramının bir üst kimlik olarak muhafazasını, vatandaşlık tarifinin **"Türklük"** üzerinden yapılmasını ve **"Türk mili devletinden"** taviz verilmemesini istiyorlar.

(<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/22907816.asp>)

Bildiri, Kürt meselesinin demokrasi ve siyaset zemininde çözülmesine çalışılmasından rahatsızlık duyan insanlar tarafından kaleme alınmış. Tek bir amacı var: Statükoyu korumak. Bildiri sahipleri, süreç içinde anayasal ve yasal düzeyde Kürtlere biraz nefes aldırarak birtakım düzenlemelerin yapılmasını Türklüğü yaralayan hareketler olarak yorumluyorlar.

Ortada bir çatışmanın olduğunu ve bu çatışmada Türkler sürekli kaybederken Kürtlerin hep kazançlı çıktığını iddia ediyorlar. İmzacılardan **İlber Ortaylı**, geçenlerde katıldığı bir programda, bu düşüncüyü açıkça dile getirmişti: **"Türkiye'de etnik gruplar arasındaki çatışmada özellikle hâkim görünen grubun tahribine gidiliyor. Bu çok ilginç bir şey."**

Bildiri sahipleri, cari eşitsizliğin olduğu gibi devam etmesini arzuluyorlar. Onların indinde, hukuki eşitliliği sağlamaya dönük tedbirlerin alınması, Türklerin kaybına tekabül ediyor. **"Türk"** üst-kimliğinin tartışmaya açılmasını ve muhtemelen değişecek olmasını ise en büyük kayıp olarak lanse ediyorlar.

Siyasi ve ahlaki sorunlar

"Üst kimlik-alt kimlik" hiyerarşisinin sorunlu olması bir yana, bu görüş en az iki açıdan yanlış: İlki, siyasi bakımdan, bir kimliğin toplumda üst-kimlik olarak işlev görebilmesi, ancak diğer kimlik sahiplerince benimsenmesine bağlıdır. Böyle bir kabul olmadığında ise, üst-kimlik dayatması toplumsal çatışmalara sebebiyet verir. Türkiye'de olan budur; Türk üst-kimliği sorunun kaynağıdır, bunun devamını savunmak çatışmanın ve toplumsal yarılmanın deşirmesine su taşımaktır.

İkincisi, bir kimseyi taşımak istemediğı bir kimliğe zorlamak ahlaki açıdan da kabul edilemezdir. **Şahin Alpay**, buna işaret ediyor, **"Türkiye Cumhuriyeti'ni, Kürtleri de kapsayan, her etnik ve dinsel kökenden Türkiye milleti kurduğunu"** belirterek **"üst-kimlik olarak Türk'ten vazgeçilemez"** diyenlerin ahlaki açmazının tek bir

soruyla ortaya çıkarılabileceğini gösteriyor: **“Türklere, ‘Türk değil Kürt’sünüz, Kürtleşeceksiniz’ denseydi acaba ne yapardınız?”**

Hakikaten ne yapardınız?

vahapcoskun@gmail.com

twitter.com/vahap_coskun

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çokkültürlü vatandaşlık

Vahap Coşkun 05.04.2013

Farklı meslek ve gruplardan gelen 300 milliyetçi şahsın yayınladıkları bildiri, siyasal kimliğin nasıl olması gerektiğine dair tartışmaya ivme kazandırdığı için faydalı oldu. Zira Kürt meselesi de nihayetinde, bir siyasal kimliği tanımlama sorunudur ve yeni anayasa sürecinin merkezî konularından biridir. Dolayısıyla yeni anayasada yapılacak siyasi kimlik tarifi ve belirlenecek vatandaşlık statüsü, Kürt meselesini de doğrudan etkileyecektir.

Kanaatimi baştan söyleyeyim: Eğer mevcut durumu muhafaza etmeye dönük bir yaklaşım sergilenirse, bu tercih çözümü imkânsız kılar. Buna mukabil anayasa koyucu tavrını hak, özgürlük ve eşitlik temelli zihniyetten yana koyarsa, çözüm için uygun bir zemin sağlanmış olur. Neden?

Bir siyasal toplumun birliğini koruyabilmesi ve iyi işleyebilmesi, o toplumun bir cemaat duygusuna sahip olmasına bağlıdır. Eğer bir siyasal toplumun üyeleri arasında karşılıklı dayanışma duygusu yoksa o toplumda ne karşılıklı işbirliği yapılabilir, ne de grubun üyeleri başkaları için fedakârlıkta bulunabilir. Bu itibarla dayanışma duygusunun varlığı, hayati bir önemi haizdir. Peki, ama bu duygu nasıl oluşturulabilir?

Bir dayanışma duygusu yaratabilmenin öncelikli şartı ise, tüm üyelerin eşit hak ve özgürlüklere sahip olmasına dayanan ortak bir vatandaşlık anlayışının geliştirilmesidir. Ortak vatandaşlık, üyeler arasında karşılıklı ilgi, dayanışma ve işbirliği sağlayan bir işlev görebilir ve böylelikle siyasal toplumun birliğini tahkim edebilir.

Ortak vatandaşlık, bir toplumdaki farklı grupların korunmasının da temel şartıdır. Bütün herkesin hak ve özgürlüklerden eksiksiz bir biçimde yararlandırılması başta etnik, dinsel ve kültürel olmak üzere farklı kimliklerin yaşamını kolaylaştırır. Dolayısıyla, öncelikle ortak vatandaşlık anlayışı güçlendirilmelidir.

Vatandaşlığın boyutları

Ancak burada durulmamalıdır. Çünkü çok etnili ve kültürlü toplumlarda salt vatandaşlık hukuku ve pratiği, farklılıkların kimliklerini ve haklarını garanti altına almaya yetmez. Böyle toplumlarda vatandaşlık üç boyutlu olarak düşünülmelidir.

İlki, bir siyasal toplumun üyelerinin sahip olduğu biçimsel hak ve özgürlükleri ifade eden **kanuni boyuttur**. İkincisi, bir kimsenin siyasal toplumun ortak ulusal kimliğiyle özdeşleşmesini ifade eden **psikolojik boyuttur**.

Ve üçüncüsü, bir kimsenin, siyasal toplumu yönetenleri kendi meşru temsilcileri olarak görmesini ifade eden **siyasi boyuttur**. (Nafiz Tok; *Kültür Kimlik Siyaset*, Ayrıntı Yayınları, s. 180 vd.)

Çokkültürlü bir toplum, bu üç boyutu da kapsayan bir vatandaşlık anlayışını hâkim kılmalıdır. Çünkü sadece kanuni boyuta odaklanan bir vatandaşlıktan sağlıklı bir birliktelik üretilemez. Vatandaşlığın psikolojik ve siyasi boyutları ihmal edildiğinde toplumda güçlü bir dayanışma duygusu yaratılamaz. Vatandaşlık, hapsedildiği dar sınırlarından kurtarılmalı, grupların farklılık içeren taleplerini tanımalı ve bu taleplerin karşılanması için özel politika düzenlemelerine açık olmalıdır.

Buradan Türkiye için şöyle bir sonuç çıkarılabilir: Türkiye’de “Türklük” üzerine inşa edilen siyasi kimliğe yönelik ciddi itirazlar var. Kürtlerin ağırlıklı bir kesimi kendisini bu kimlikle özdeşleştirmiyor, kendisini bu dairenin dışında düşünüyor. Meselenin kökeninde bu var. Dolayısıyla eğer bu meselenin demokrasi içinde çözülmesi isteniyorsa, yapılması gereken bellidir: Kürtlerin de kendilerini içinde gördükleri bir hukuki ve siyasi çerçevenin oluşturulması.

Etnik Türkler cemaati

Bu, “Türklük” ile olacak bir iş değildir. Bugün Türkiye’de vatandaşı “Türk” olarak tanımlamak ve toplumu da “etnik Türkler cemaati” olarak görmek, toplumda ortak bir dayanışma duygusunun oluşmasına hizmet etmiyor, birleştirici bir işlev görmüyor. Dolayısıyla, sözkonusu bildiri sahiplerinin yaptığı gibi, Türklükte ısrar etmek, ayırıcı ve bölücü bir etki yaratıyor.

Türklük, toplumun tüm üyelerinin kendilerini özdeşleştirebilecekleri bir cemaat kimliği olma vasfı taşımadığından Türkiye’nin siyasi kimliğinin değişmesi gerekiyor. İhtiyaç duyulan; siyasi kimliği etnik ve kültürel türdeşlikten arındırılmış bir şekilde ve demokratik normlar üzerinde tanımlamaktır. Bu ihtiyacın giderilmesi, ancak ortak vatandaşlık anlayışının kazanımlarını sahiplenen ve bunu çokkültürlülükle güçlendiren anayasal bir vatandaşlıkla mümkün olabilir.

vahapcoskun@gmail.com

twitter.com/vahap_coskun

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İrlanda dersleri

Vahap Coşkun 12.04.2013

“Babama pusu kurup, yaralamışlardı. Thatcher’in baş danışmanı olan abim, onların ölüm listesindeydi. Ve ben Amerika’nın Gerry Adams’a vize vermemesi için iki yıl boyunca Amerika’da lobi yaptım. Onlara karşı içimde derin bir öfke ve nefret vardı. İlk karşılaşmamızda tokalaşmak için ellerini uzattılar ama ben ellerini sıkmadım.”

Bu sözler, **Kuzey İrlanda barışının “anıtsal aktörü” Jonathan Powell’a** ait. **Tony Blair’in** baş müzakerecisi olarak IRA ile görüşmeleri yürüten Powell, bununla yetinmedi, ETA’nın silah bırakması sürecinde önemli bir rol oynadı. Şimdi ise çalışma alanı Kolombiya; orada hükümet ile FARC gerillaları arasında Oslo’da başlayıp Havana’da devam eden görüşmelerin içinde yer alıyor.

Diyarbakır Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü (DİSA), bu hafta başında Powell'ı konuk etti. Önce Diyarbakır'da, sonra Ankara'da ilgililere tecrübelerini aktardı Powell. **Sin Féin**'in liderleri **Gerry Adams** ve **Martin McGuinness**'e karşı ilk tepkisi için pişman:

"Bugün bu davranışım için pişmanım. Hataydı. Kişisel kırgınlıklarımızı ve öfkelerimizi sürecin önüne geçirmememiz lazım. O gün doğru olanı Blair yaptı, onlarla tokalaştı."

Her çatışma biriciktir

Çatışma çözümü alanında dünyanın sayılı uzmanlarından biri olan Powell, konuşmasında iki noktaya dikkat çekti: Bir, her çatışma özgün bir karakter taşır, dolayısıyla çözümünün de kendine özgü olması gerekir. **"Her çatışmaya uygulanabilecek Kuzey İrlanda modeli diye bir model yoktur. Farklı çatışmalar arasında mutlak paralellikler kurulamaz, kesin çözümlerden bahsedilemez."**

Ve iki, bununla birlikte önceki deneyimlerden bazı yararlı dersler çıkarılabilir, daha hızlı yol alınabilir. Powell, kendilerinin Güney Afrika'dan çok istifade ettiklerini, bu örneğe bakıp **"hangi yanlışların yapılmaması gerektiğini"** öğrendiklerini belirtti. **"Siz de bize bakarsanız, bizim hangi noktalarda yanlışla düştüğümüzü göreceksiniz ve bunlardan imtina edeceksiniz. Doğrular, böyle bulunur."**

Çözümün bazı genel özelliklerinin olduğunu belirtiyor Powell. En önemlisi; **süreci başlatmak ve sürdürmek**. Sürecin devamı, bisiklet sürmeye benzer. Bazen yolu kestiremezseniz de pedalı çevirmeye devam etmelisiniz. Asla bir boşluk doğmamalı; yoksa bu boşluk şiddet eylemleri ile doldurulur ve bisiklet devrilir. Ondan sonrasını toparlamak çok güç olur.

Siyasi irade ve liderlik, sürecin başarısında belirleyicidir. Ancak güçlü bir irade ve liderlikle, sürece karşı çıkacak kesimler teskin ve ikna edilebilir, sabotajların etkisi azaltılabilir veya kırılabilir. Powell, görüşmeler başladıktan sonra bazı kesimlerden **"Katillerle tokalaştınız, ellerinizi yıkamalısınız, eldiven takmalısınız"** şeklinde tepki gördüklerini, ancak Blair'in kararlığıyla bunu atlatabildiklerini ve sürecin anahtarını sabotajcılara kaptırmadıklarını söyledi.

Sabır, sahip olunması gereken en önemli erdemlerden biri. Uzun bir tarihî geçmişi olan sorunlar bir anda çözülmez; kavga edenler hemen birbirlerine güvenemezler. Bu, doğal. Süreç **"çarpıcı bir sabırla"** yapılandırılmalı ve daima ileri doğru hamle yapılmalı. **"Güvenin oluşumu bale yapmaya benzer: İlerlemek için tutarlı olmalı, karşılıklı adım atmalı ve adımlarınızı uyumlulaştırmalısınız."**

Çözülmeyecek sorun yok

Çözümün toplumsallaştırılması için süreç herkesin katılımına açık olmalı ve herkesi konuşmaya dâhil etmelidir. Şeffaflık iyidir, normalleşmeyi sağlar. Fakat bazen kamu önünde konuşmanın imkânsız olacağı hâller doğabilir. Bu durumda süreci sonlandırmamak ve konuşmayı sürdürmek için arka kanallara veya üçüncü şahıslara ihtiyaç duyulur. Sürecin aktörleri bu ihtiyacı daima gözönünde bulundurmalıdır.

Powell'a göre, taraflar, karşı tarafın hayati bir değer atfettiği sembolleri küçük düşürmekten özenle kaçınmalı ve çözüm odaklı bir dil kullanmalı. **"On yıllardır terörist dediğiniz insanlarla masaya oturmak ve**

görüşmek güçtür. Ancak çözüm için onları tahkir eden betimlemelere başvurulmamalı ve onlarla konuşmalısınız. Başka yol yoktur."

Sonuç bâbında iki mesaj verdi Powell: Birincisi, **bu tür sorunların çözümünde hiç kimse her istediğini kazanamaz**. Bu, kabul edilmeli, kalıcı barış için sürekli mücadele edilmeli ve topluma, barışta hiç kimsenin kaybetmeyeceği mesajı verilmeli.

İkincisi, **çözülmecek sorun yoktur; her sorunun bir çözümü vardır**. Özellikle, Kürt meselesi hiç çözülmecek gibi düşünen ve tüm siyasi yatırımlarını bunun devamı üzerine yapan siyasi partilerin bu mesajın üzerinde düşünmesi lazım.

vahapcoskun@gmail.com

twitter.com/vahap_coskun

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye mucizesi

Vahap Coşkun 19.04.2013

Kürt meselesini hep makro siyasetin diliyle konuşmaya alışmışız biz. **"Büyük Ortadoğu Projesi", "emperyalizmin oyunları", "azgelişmişlik"** gibi, her problemi çözen anahtar kavramlara başvuruyoruz. **"400 milyar dolar", "40 bin ölü"** gibi rakamları dilimizden düşürmüyoruz.

Bu ise, duygularımızı köreltiyor ve insanların çektikleri acıları anlamamızı zorlaştırıyor. **"40 bin ölü"** deyip geçiyoruz ama bırakın 40 bini tek bir ocağa düşen ateşin nasıl bireysel ve toplumsal yaralanmalara yol açtığı üzerinde pek durmuyoruz. Kavramların ve rakamların kör edici bir etkisi var; duyguları körelten ve dramların üstünü örten bir etki bu.

Âkil İnsanlar İç Anadolu Heyeti olarak son bir haftadır yollardaydık. Dört il gezdik. (**Konya, Karaman, Kayseri ve Nevşehir**) Temaslar çok öğretici; zihnimizi mega kavramlardan ve rakamlardan sıyırmamızı ve kanlı canlı insanların öykülerine kulak kesilmemizi sağlıyor. O zaman Kürt meselesinin yürekleri nasıl kor ettiğini daha iyi anlıyoruz. Size, iki öykü aktarmak isterim.

Hamit'in Annesi

İlki, asker oğlu **Seyit Hilmi**'yi 1993'teki meşum 33 er olayında kaybeden **Şükriye Ana**'nın öyküsü. Dört oğlu var Şükriye Ana'nın, Hilmi ikincisiymiş. İşini gücünü kurmak ve hayata atılmak için bir an önce askere gitmiş ama dönememiş. Oğlunun ölümü tarifi imkânsız bir acıya düşürmüştü Şükriye Ana'yı:

"Annemi kaybettiğimde 'Bundan daha büyük bir acı olamaz' sandım. Babamı kaybettiğimde 'İnsanın karşılaşılabileceği en büyük acı budur' dedim. Ancak acının ne demek olduğunu asıl oğlumu kaybettiğimde anladım. Hiçbir acı evlat acısı gibi yıkıcı olamaz. 20 yıl geçti üzerinden, ama her geçen gün benim için daha bir katlanılmaz oluyor."

Şükriye Teyze hâlâ her perşembe oğlunun sevdiği yemekleri yapıp dağıtıyor, eş dostun, konu komşunun bu yemekleri yemesinden mutlu oluyor ve namaza her durduğunda **“Allah, hiçbir ataya bu acıyı tattırmasın”** diye dua ediyor. Yeni başlayan süreci desteklemesinin nedeni de bu; kendisini yakan ateşin başkalarını yakmasına gönlü razı olmuyor. **“Ben oğlumu kaybettim diye başkasının da çocuğunu kaybetmesine göz yumarsam, insanlıktan çıkarım”** diyor biz kapıdan çıkarken Hamit’in babası ve bu söz kulağımıza mih gibi çakılıyor.

Erkan’ın Ablası

İkinci öykü, **Erkan** ve ailesine ait. **“Dördü kız beş kardeşlik. Erkan, ailenin tek erkek evladıydı. Bilirsiniz Kürtlerde erkek evlat önemlidir. Hele bir de tek çocuksa”** diyor **Zeynep Hanım** ve gözleri dolu bir şekilde kardeşinin dağa çıkışını anlatıyor: **“Hâlimiz vaktimiz yerindeydi. El bebek gül bebek büyüttük Erkan’ı. Annem ‘Aman gözümün önünde olsun, uzağa gitmesin’ diye Erkan’ın Konya’dan çıkmasına izin vermedi, Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi’ne kaydoldu Erkan.”**

Peki ya sonra? Üniversitede gözaltına alınmış Erkan ve dokuz gün ondan tek bir haber alınamamış. Dokuz günün sonunda çıktığında ise artık bambaşka bir Erkan varmış karşılarında. Arkadaşları gözaltında yaşadıkları işkencelere dair korkunç hikâyeler anlatırken Erkan’ın ağzından tek bir kelime bile çıkmamış. Üç yıl devam eden suskunluğun ardından yurtdışına gideceğini söyleyen Erkan, dağa çıkmış.

Ailesi, 2006’da *Özgür Gündem*’de Erkan’ın bir çatışmada öldüğünü öğrenmiş. **“Haberi okuduğumuzda evimize yangın düştü, kalbimizi kor ateşler dağladı”** diyor Zeynep Hanım. Erkan’ın naaşına ulaşamamışlar, gidip başında dua edebilecekleri bir mezar yaptıramamışlar. Bu durum, Erkan’ın annesinin acısını kat be kat artırmış, onu teselli edenler ise Türk komşuları olmuş.

“Annem bayramın ilk günleri ağlar, komşuları da gelir annemle birlikte ağlar. O nedenle ayrum bilmeyiz biz. Annem, oğlu için de askerler için de dua eder. Evladını askerde kaybedenleri en iyi biz anlarız. Onlara çok saygı duyarız. Çünkü bir asker hayatını kaybettiğinde, onun ailesini nasıl bir ateşin yakacağını en iyi biz biliriz.”

Hamit’in ve Erkan’ın ailelerini ziyaret etikten sonra darmadağın bir hâlde zihnimi toparlamaya çalışıyorum. **Beril (Dedeoğlu) Hoca**’ya, böylesine etnik nitelikli ve uzun süreli çatışma yaşayan bir ülkede, insanların birbirlerini boğazlamamasının bir nedeninin de bu kadınlar olduğunu söylüyorum. Hoca, **“Bu, bir Türkiye mucizesi”** diyor. Acıya gark olsa da kine bulaşmayan, kendi evladı kadar başkasının evladını da sakınan bu mucizevî kadınlara hepimizin minnet borcu var.

vahapcoskun@gmail.com

twitter.com/vahap_coskun

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt meselesi nedir

Konya-Kulu'dayız. Ortada bir **"aşiret"** lafı, almış başını gidiyor. Misafiri olduğumuz bir yönetici yardımcılarını, *"Biri Türkmen'dir, diğeri ise aşirettendir"* şeklinde tanıtıyor. Lokantada yemek yiyoruz, sohbet ettiğimiz bir amca *"Biz burada hepimiz; Türkmenler, Tatarlar ve aşiretten olanlar kardeş gibiyiz"* diyor.

Anlıyoruz tabii. **"Aşiret"**, **"Kürt"**ün yerine kullanılıyor burada. Kürtleri yaralamak gibi bir niyetle kullandıklarını söylersek haksızlık etmiş oluruz; sık kullandıkları ve alıştıkları bir ifade bu. Kürtlerin de bunu kabullendiklerini ve bundan rahatsızlık duymadıklarını sanıyor olmamalılar.

"Aşiret değil, Kürd'üz"

Halkla toplantıya geçiyoruz. Salon hınca hınç dolu. **"Aşiret"** lafı çok duyuluyor yine, mikrofonu eline alan **"aşiretten olanları"** ne kadar çok sevdiğini anlatıyor. Ön sıralardan bir el kalkıyor, salona dönüyor ve sitemkâr bir dille konuşmaya başlıyor:

"Türk kardeşlerim bize hâlâ 'aşiret' diyor. Ne aşireti kardeşim! Yüzyıllardır burada birlikte yaşıyoruz, siz hâlen bizim kimliğimizi bilmiyorsunuz, tanıyorsunuz. Bakın, benim bir aşiretim yok, tek başına bir ferdim ben ve Kürd'üm. Lütfen bundan böyle bize aşiret falan demeyin. Kardeşliğin gereğini yerine getirin, hakkımızı tanıyın."

Aşiret diyenlerin yüzlerine bakıyorum. Bu denli net bir karşı çıkış karşısında, ne hissettiklerini anlamaya çalışıyorum. Biraz şaşkınlık, biraz da mahcubiyet belirliyor yüzlerinde.

Konya-Cihanbeyli'deyiz. Belediye Kültür Merkezi'nin iki katlı salonu, tıklım tıklım. Sadece ilçeden değil, köylerden ve beldelerden de çok sayıda kişi sohbe katılmaya gelmiş. Tüm belde belediye başkanları da yerlerini almış. Sürece destek çok yüksek; herkesin temennisi gençlerin kanının akmaması ve bunun için herkesin üstüne düşenleri yapması konusunda hemfikir.

Orta yaşlı bir bey söz aldı, kendisinin Türk olduğunu ve süreci yürekten desteklediğini belirterek sözlerine başladı ve *"Zaten bizim aramızda herhangi bir sorun yok"* diyerek devam etti:

"Biz bu ilçede uzun yıllardan beri kardeşçe yaşıyoruz ve yaşamaya devam edeceğiz. Birbirimizden kız aldık, kız verdik; birbirimizin dostu, akrabası olduk. Bu nedenle barışın biran önce gelmesini, kardeşliğimizin büyümesini istiyorum."

"Kürtçe anlamıyoruz, Türkçe konuş"

Aynı minval üzerinden birçok konuşma yapıldı. Ana tema, kardeş olduğumuz ve aramızda herhangi bir sorunun bulunmadığıydı. Halkın konuşmaları bitince sıra bize sorulan soruları yanıtlamaya geldi. Salonda yoğun bir Kürt nüfusu vardı. Ben de Kürtçe konuşmaya başladım, salonu Kürtçe selamladım ve takriben üç dört dakika Kürtçe konuştum. Bunun üzerine, demin Kürtlerle hiçbir probleminin olmadığını söyleyen bey ayağa kakıp itiraz etti. *"Biz Kürtçe anlamıyoruz, niye Türkçe konuşmuyorsun? Unutma, burası Türkiye!"*

Alışık olmadığım bir tepki değildi bu. Çoğu yerde samimi bir şekilde Türk-Kürt kardeşliğinden söz edenlerin, Kürtçe konuştuğunuzda tavırlarının değiştiğine tanık oldum. Büyükşehirlerde otobüste, vapurda, trende, metroda Batılı bir dilde konuşanların normal karşılandığını, ama Kürtçe konuşanların suçlayıcı bakışlara maruz kaldığını gördüm. Bunları salondakilerle de paylaştım. Kürt meselesi üzerinde saatler süren tartışmalar

yapabileceğimizi ama meselesinin özünün bu tepkilerde saklı olduğunu belirttim:

"Kürt meselesi, bir akademisyenin İngilizce konuşmasından rahatsızlık duymayacak olanların, aynı akademisyenin Kürtçe konuşmasından rahatsızlık duymasındır. İngilizce konuşmayı takdirle karşılayanların, Kürtçe konuşanlara tepki göstermesidir."

Tepki gösteren beyefendiye, söylediklerimin Türkçesini de aktardım. Ama öncesinde iki öneride bulundum. Sürekli Kürtlerle kardeş olduğunun altı çizildiğine göre, şu anda yanında muhtemelen bir Kürt kardeşinin bulunduğunu ve benim ne dediğimi onunla hasbıhal ederek daha iyi anlayabileceğini söyledim. Ama daha iyisi onun da Kürtçe öğrenmesini tavsiye ettim:

"Burada asırlardır berabersiniz. Aynı camiye gidiyor, aynı bayramları kutluyorsunuz. Sevinci ve hüznü paylaşıyorsunuz. Kürt kardeşleriniz sürekli Türkçe konuşuyor; siz de Kürtçe öğrenseniz, onların hâlini hatırlar Kürtçe sorsanız fena mı olur? İnanın Kürtçenin size bir zararı dokunmaz."

Âkil İnsanlar Heyetlerinin temaslarının en önemli sonucu bu oluyor kanımca. Aynı masa etrafında konuşmayı becerebildikleri oranda gerçek manada tanışabiliyorlar. Tanışmak ise ezberlerle ve alışkanlıklar yüzleşmeyi beraberinde getiriyor. Kendileri herhangi bir sorun yaşamadıkları veya algılamadıkları için büyük bir güvenle bir sorunun olmadığını söyleyenler, kapı komşusunun veya esnaf arkadaşının *"Hayır, bir sorun var; annenle Kürtçe konuştum diye ev bile kiralayamadım"* demesi karşısında görüşleri üzerinde tekrar düşünmek durumunda kalıyorlar. Konuştukça normalleşiyor, barışa daha çok yaklaşıyoruz.

vahapcoskun@gmail.com

twitter.com/vahap_coskun

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Veda vakti

Vahap Coşkun 03.05.2013

Taraf, çok zor bir dönemde hayatımıza girdi. Bir kırılma ânında tavrını özgürlüklerden yana koydu; askerî vesayetin gerilemesinde ve demokratik bir koalisyonun tesis edilmesinde önemli bir hizmeti ifa etti.

Ahmet Altan, kendisine eşlik eden bir avuç genç insanla birlikte önemli bir demokrasi mücadelesi yürüttü.

Çıktığı ilk günden beri okuyucusu ve gönüllü bir destekçisi olarak hep *Taraf*'ın yanında durdum. Bu yılın başında *Taraf*'ta yazmaya davet edildiğimde, bunu büyük bir sevinçle kabul ettim. *Taraf*'ta çok uzun süre yazmayı umut ediyordum.

Ama olmadı.

*

Bugün *Taraf*, yeni bir yola girmek üzere. Ve ben, bu yolun başında gösterilen tavırları ve kullanılan üslubu doğru bulmuyorum.

En zor dönemde gazeteye davet edilen **Oral Çalışlar**'a ve yine o günlerde çok büyük fedakârlıklarda bulunan **Markar Esayan**'a layık görülen muamelenin de yanlış olduğunu düşünüyorum.

Bu nedenle bugün ayrılmak durumundayım.

Ayrılırken, son olarak, *Taraf*'taki depreme sebebiyet veren **“barış mı, demokrasi mi?”** tartışmasına ilişkin düşüncemi, kısaca, belirtmek isterim: Bana göre, barışı inşa etmiş bir Türkiye'nin antidemokratik bir ülke olma ihtimali sıfırdır.

Zira Türkiye'de kalıcı bir toplumsal barış; en başta, çoğulculuğu tanıyan bir kimliği, kültürel haklarını tanınmasını ve adem-i merkezîyetçi bir idari yapılanmayı gerekli kılar.

Bu yönde yapılacak değişiklikler, özgürlükleri tahkim eder, hak alanını genişletir ve bundan bu ülkedeki her birey istifade eder. Yani barış, demokrasiyi eksik kılmaz, aksine daha güçlü hâle getirir.

Bu itibarla *“barış istiyoruz ama demokrasiyi feda etmeyelim”* tarzı argümanların haklı ve anlamlı olduğu kanaatinde değilim.

Ama keşke bütün bunları böyle bir hercümerç olmadan tartışabilseydik.

Demokrasi, hak ve özgürlük mücadelesi uzun soluklu bir mücadele; başka mecralarda buluşabileceğimizi umuyorum.

Gazetenin tüm çalışanlarına, bilhassa Markar Esayan'a ve editörümüz Tamer Kayaş'a destekleri için çok teşekkür ediyorum.

Taraf'a ve gazetenin yeni yönetimine başarılar diliyorum.

Hoşçakalın.

vahapcoskun@gmail.com

twitter.com/vahap_coskun

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)